

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Haridusinnovatsiooni õppekava

Kreet Poolma

HARIDUSINNOVAATOR EESTIS: VAATED ROLLILE, KUJUNEMISELE JA
MÕJULE HARIDUSINNOVATSIOONIS

Magistritöö

Juhendaja: õpetajahariduse nooremlektor Pihel Hunt

Tartu 2025

Kokkuvõte

Haridusinnovaator Eestis: vaated rollile, kujunemisele, ja mõjule haridusinnovatsioonis

Siiani puudub selge ja ühtne arusaam nii haridusinnovatsiooni kui ka haridusinnovaatori mõistetest. Seda ebamäärasust kinnitab asjaolu, et haridusinnovaatori roll ei ole akadeemilises kirjanduses üheselt defineeritud ning ka sama eriala magistriõpingute vilistlased ei tea oma täpset rolli töömaailmas. Seetõttu seadsin oma magistritöös eesmärgiks kaardistada vaated haridusinnovaatori rollile, selle rolli kujunemisele ja mõjule haridusinnovatsioonis. Selleks viisin läbi mitmeetapilise uuringu: esmalt kogusin andmeid veebipõhise küsitluse kaudu Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni õppekavaga seotud isikutelt ning seejärel viisin läbi süvaintervjuud kümne haridusinnovaatoriga Eestis. Tulemustest selgus, et enim soodustavad haridusinnovaatori rollini jõudmist tähenduslikud kogemused, sisemine motivatsioon ning inimese enda omadused ja hoiakud. Uuringu tulemuste illustreerimiseks lõin kolm haridusinnovaatori persoonat.

Võtmesõnad: haridusinnovatsioon, haridusinnovaator, kvalitatiivne sisuanalüüs, persoonade loomine

Abstract

The Educational Innovator in Estonia: Perspectives on the Role, Development, and Impact in Educational Innovation

As of today, there is still no common definition for educational innovation and educational innovator. This ambiguity is further confirmed by the fact that the role of an educational innovator is not clearly defined in academic literature, and even graduates of a Master programme in this field often do not know exactly what their role in the professional world is. Therefore, in my Master's thesis, I set the goal of mapping perspectives on the role of the educational innovator, the development of this role, and its impact on educational innovation. To achieve this, I conducted a multilevel study: First, I collected data using a web-based questionnaire targeting individuals involved in the educational innovation curriculum of the University of Tartu. Secondly, I conducted in-depth interviews with ten educational innovators in Estonia. The results revealed that meaningful experiences, intrinsic motivation, and an individual's personal characteristics and attitudes are the main factors that support the development into the role of an educational innovator. To illustrate the results of the study, I designed three educational innovator personas.

Key words: educational innovation, educational innovator, creating personas, qualitative content analysis

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. TEOREETILINE ÜLEVAADE	5
1.1 Haridusinnovatsiooni kontseptsioon	5
1.2 Haridusinnovaatori olemus	6
1.3 Haridusinnovaatori rolli mõtestamine läbi professionaalse identiteedi	8
1.4 Persoonad haridusinnovaatori olemuse käsitluses	9
1.5 Uurimisprobleem, uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused	10
2. METOODIKA	10
2.1 Valim	10
2.2 Andmekogumine	11
2.3 Andmeanalüüs	13
2.4 Persoonade loomise meetod fenomenograafilise lähenemise abil	14
2.5 Uurija refleksiivsus	15
3. TULEMUSED	16
3.1 Haridusinnovaatorid Eestis	16
3.2 Haridusinnovaatorite omadused	17
3.3 Haridusinnovaatori rollini jõudmist soodustavad tegurid	19
3.4 Panus haridusinnovatsiooni praegu ja tulevikus	24
3.5 Haridusinnovaatori persoonad	25
3.5.1 Laura - kooliklassist algab muutus	26
3.5.2 Kertu - süsteemne muutuste elluviija hariduskorralduses	27
3.5.3 Bruno – teaduspõhine haridusuuendaja	28
4. ARUTELU	29
Tänuõnad	31
Autorsuse kinnitus	31
Kasutatud kirjandus	32
LISA 1. Veebipõhine küsimustik	
LISA 2. Intervjuu kava	
LISA 3. Uuringus osalemise nõusoleku vorm	
LISA 4. Induktiivse andmetöötluse näide	

Sissejuhatus

Tänapäevast haridusmaastikku iseloomustavad pidevad ja mitmetahulised muutused, mistõttu on haridusinnovatsioonist kujunenud keskne tegur meie haridussüsteemi edasisel kujundamisel (OECD, 2022). Haridusinnovatsiooni defineerimisel on aga erinevad autorid rõhutanud erinevaid aspekte ja komponente, mistõttu üheselt mõistetavat definitsiooni on keeruline leida. Olenevalt kontekstist on haridusinnovatsiooni käsitletud kui tõenduspõhist ja jätkusuutlikku kooliuuendust, mis toob kaasa uued õpetamisstrateegiad ning mis toimub õppeprotsessi osapoolte koostöös (Heidmets, 2020; Ley, 2019). Samas rõhutab Fullan (2006), et tõeline innovatsioon hariduses seisneb mitte ainult uute ideede väljatöötamises, vaid eelkõige nende laialdases rakendamises. Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035 (2021) toob samuti esile vajaduse suurendada hariduses avatust innovatsioonile ning tugevdada koostööd innovaatiliste arendustegevuste raames nii riiklikul kui ka rahvusvahelisel tasandil. Seega saab väita, et tõeline innovatsioon hariduses ei piirdu ainult uute õpetamisstrateegiate kasutusele võtmisega, vaid see seisneb hariduspoliitika ja -meetodite ümberkujundamises ning hariduskogemuse muutmises tervikuna.

Erinevalt haridusinnovatsioonist, mille kohta leiab teaduskirjanduses mitmetahulist käsitlust, on märksa vähem tähelepanu pööratud neile, kes innovatsiooni hariduses algatavad – ehk haridusinnovaatoritele. Sellest tulenevalt puudub ka valmis raamistik, millele haridusinnovaatori rolli ja olemuse mõtestamisel toetuda. Termin „haridusinnovaator“ ei ole seni defineeritud ka Haridussõnastikus (2014), mis omakorda viitab selle mõiste ebamäärasusele. Probleemi olemust kinnitab ka 2023. aastal Tartu Ülikoolis kaitstud magistr töö üks tulemustest (Langovits & Vaiksalu), mille kohaselt puudub haridusinnovatsiooni magistrantuuri lõpetanute seas selge arusaam haridusinnovaatori rollist ja sisust. Selge mõistete ja rollide defineerimine aga aitab suunata hariduspoliitikat ja -meetodeid ning võimaldab paremat koostööd erinevate osapoolte vahel, olgu selleks õpetajad, õppeasutused, teadlased või ettevõtted (OECD, 2017, 2022). Seetõttu olen magistr töö eesmärgiks seadnud haridusinnovaatori mõtestamise eri huvirühmade vaatenurgast, samuti kaardistan haridusinnovaatori rollini jõudmist soodustavad tegurid ning innovaatorite mõju haridusinnovatsioonile. Tulemuste illustreerimiseks loodud persoonad aitavad haridusinnovaatori olemust tõhusamalt mõista. Uuringu tulemused ning nende põhjal loodud persoonad võetakse aluseks tulevaste haridusinnovatsiooni magistriõppekavasse sisseastujate motivatsioonikirja kirjutamisel ning see oleks hindamise aluseks ka hindamiskomisjonile.

1. TEOREETILINE ÜLEVAADE

1.1 Haridusinnovatsiooni kontseptsioon

Kuigi Kogabayev jt (2014) ning Rogers (2003) on määratlenud innovatsiooni kui uudsete ideede, protsesside või toodete rakendamist, mis toovad kaasa märgatava väärtuse kasvu, siis haridusinnovatsiooni ühest definitsiooni on keeruline leida. Kuna nii haridus kui ka innovatsioon on mõlemad laiad mõisted, siis olenevalt sellest, kas keskendutakse tehnoloogiale, õpetamismeetoditele, õppekavadele, hindamisprotsessidele või muudele aspektidele, erineb ka selle definitsioon. Ühe näitena on Ley (2019, lk 3) defineerinud haridusinnovatsiooni kui „tõenduspõhist jätkusuutlikku muutust, mis viib uute õpetamistegevusteni ning millel on positiivne mõju selle huvirühmadele (õpilased, õpetajad, koolijuhid, teadlased, ühiskond)”. Teisalt on määratletud haridusinnovatsiooni kui kooliuuendust, mis oleks tõenduspõhiselt analüüsitud, süsteemselt juhitud ning toimuks õppeprotsessi osapoolte koostöös (Heidmets, 2020). Lisaks eelnevalt mainitule käsitlevad Maldonado-Mariscal ja Alijew (2023) haridusinnovatsiooni kui süsteemset tegevust, mis hõlmab uute ja tõhusate lahenduste loomist ning rakendamist õppimise, õpetamise ja juhtimise toetamiseks erinevatel tasanditel – nii süsteemi, organisatsiooni kui ka klassi või rühma tasandil. Samuti pööravad nad tähelepanu uuenduste ning neid toetava keskkonna uurimisele.

Haridussõnastikus (2014) on haridusinnovatsioon ehk haridusuuendus defineeritud kui „hariduse muutmine ja täiendamine uudsete seisukohtade alusel.” Samuti võib haridusinnovatsioon avalduda uue teooria, õpetamistehnika, metodoloogilise lähenemise, juhendamise vormi või õppeprotsessi kaudu, aga ka olulise muutusena õpetamises ja õppimises, mis toetab paremate õpitulemuste saavutamist (Mykhailyshyn *et al.*, 2018; Serdyukov, 2017). Seega on selge, et kuigi erinevad autorid rõhutavad haridusinnovatsiooni puhul erinevaid aspekte – alates süsteemsusest ja tõenduspõhisusest kuni huvirühmade kaasamise ja uuenduslike lahenduste rakendamiseni –, joonistub nende käsitlustest ühisjoonena välja arusaam haridusinnovatsioonist kui teaduspõhisest ja süsteemsest muutuste protsessist hariduses.

Eesti kontekstis on riiklikul tasandil haridusinnovatsiooni edendamiseks loodud spetsiaalsed struktuurid. Haridus- ja Noorteameti koosseisus tegutseb haridusuuenduste osakond, mille põhieesmärk on toetada arenguprogrammide elluviimist kõigil haridustasemetel, et suurendada Eesti elanike konkurentsivõimet tööturul, edendada haridusasutuste arengut ning tõsta õpetajate ja õppijate kompetentsi taset (Harno tutvustus, struktuur..., *s.a.*). Täiendavalt oli ka Haridus- ja Teadusministeeriumis (HTM)

haridusinnovatsiooni nõuniku ametikoht, mille eesmärk oli koordineerida ja kujundada strateegilisi tegevussuundi haridusinnovatsiooni valdkonnas. Kirjavahetusest HTMi esindajaga selgus, et 2025. aasta algusest siiski sellist ametikohta enam ei eksisteeri (isiklik suhtlus, 07.04.25). Ka Haridusvaldkonna arengukava 2035 (2021) toob välja eesmärgi kasvatada avatust innovatsioonile ning tõhustada nii riigisisest kui ka rahvusvahelist koostööd õppeasutuste ja tööturu vahel innovaatiliste arendustegevuste alal. Samast dokumendist leiab ka laiemat vaadet Euroopa Liidu kohta, kus ühine visioon Euroopa haridusruumist hõlmab ka innovatsioonil põhinevat õpet.

Seega, kuigi haridusinnovatsioon on tänapäevases keskkonnas möödapääsmatu, hoiatab OECD (2022), et isegi kõige väiksem reform hariduses võib tähendada ressursside ulatuslikku ümberjagamist ning mõjutada tuhandete või isegi miljonite inimeste elu. Selles kontekstis on oluline käsitleda haridusinnovatsiooni põhjalikult ning eelkõige teaduspõhiselt. Samuti on oluline haridusinnovatsiooni edendamiseks mõista, kes on üldse need inimesed, kes innovatsiooni haridusvaldkonnas loovad ja kannavad. Fullan (2016) on siinkohal rõhutanud, et haridusuuendused õnnestuvad vaid siis, kui neid juhivad empaatilised, koostööle orienteeritud ja õppimisele avatud juhid ning kui kogu kogukond on aktiivselt kaasatud. Järgnevas alapeatükis käsitlengi haridusinnovaatori olemust põhjalikumalt.

1.2 Haridusinnovaatori olemus

Kuna haridusinnovaatori käsitlus akadeemilises kirjanduses on puudulik, on otstarbekas enne olemasolevate definitsioonide analüüsimist käsitleda innovaatori mõistet ning tunnuseid üldisemalt. Innovatsiooni difusiooni teooria raames defineerib Rogers „inovaatorit kui isikut, kes võtab uuendusmeelseid ideid ja/või tehnoloogiaid esimesena kasutusele” (2003, lk 282). Kuigi Rogers keskendub enamasti tehnoloogiapõhiste uuendustele ning innovatsioonile, sobib tema teoreetiline raamistik minu magistritöösse, sest see aitab mõista, millised isikuomadused ja sotsiaalsed tingimused toetavad haridusinnovatsiooni edu. Rogersi (2003) sõnul moodustavad innovaatorid umbes 2,5% elanikkonnast ning neile on omased järgmised tunnused:

- 1) Uuendusmeelsus: innovaatorid otsivad aktiivselt uusi ideid ja tehnoloogiaid, olles valmis pidevalt katsetama;
- 2) Riskide võtmine: innovaatorid on valmis taluma ebaõnnestumisi ja võtma riske;
- 3) Ressursirikkus: innovaatoritel on sageli piisavalt teadmisi, sotsiaalne staatus või rahalised ressursid, et eksperimenteerida;

4) Sotsiaalne mõju: innovaatorid on tihti osa võrgustikest, mis levitavad ideid laiemale avalikkusele.

Dyer jt (2009) omakorda määratlevad innovaatilise mõtlemise aluseks viis tuumkompetentsi, mida nimetatakse “innovaatori DNA-ks” (Tabel 1):

Tabel 1. Innovaatorite viis tuumkompetentsi (Dyer *et al.*, 2009)

Tunnus	Tunnuse kirjeldus
Seostamisoskus (<i>associating</i>)	Võime luua seoseid näiliselt mitteseotud ideede, küsimuste, probleemide või valdkondade vahel, et genereerida uusi ideid
Küsimuste esitamine (<i>questioning</i>)	Küsimuste ja uudishimu kaudu nihutatakse olemasolevate süsteemide ja eelduste piire
Ümbruse jälgimine (<i>observing</i>)	Innovaatorid jälgivad tähelepanelikult inimeste käitumist, protsesse ja keskkonda, et avastada uusi võimalusi või probleeme, mida lahendada
Katsetamine (<i>experimenting</i>)	Testivad pidevalt ideid, ehitavad prototüüpe, katsetavad uusi lähenemisi ja õpivad läbi proovimise ja eksimise
Võrgustikutöö (<i>networking</i>)	Suhete loomine inimeste ning organisatsioonidega eri valdkondadest

Ülaltoodud tunnused võimaldavad üksikisikul või organisatsioonil genereerida ja ellu viia läbimurdelisi ideid sõltumata tegevusvaldkonnast. Seega saab tõdeda, et innovaativne tegutsemine haridusvaldkonnas eeldab suutlikkust integreerida ülaltoodud tunnuseid viisil, mis vastab õpilaste, õpetajate, haridusjuhtide ning üleüldiselt ühiskonna muutuvatele vajadustele.

Goodson ja Mikseri sõnul on „muutused ning nende kavandamise ja teostamisega tegelevad inimesed hariduselu loomulik osa ning mõistagi on nende seas väga erinevate arusaamade ja eesmärkidega inimesi.” (2020, lk 101). Lisaks sellele rõhutavad nad, et haridusmuutuste algatajad ei toimi eraldiseisvana ülejäänud ühiskonnast ega vastandu teiste ühiskonnaliikmetega. OECD aruande *Measuring Innovation in Education* (2017) kohaselt on haridusinnovaatorid isikud või institutsioonid, kes viivad sisse olulisi muudatusi haridusmeetoditesse või -poliitikatesse, keskendudes õppijate vajaduste ja haridussüsteemi toimivuse parandamisele. Selline lähenemine asetab haridusinnovatsiooni keskmesse nii õppijakesksuse kui ka süsteemse mõju, tuues esile haridusinnovaatori rolli kui muudetava ja kohaneva haridusruumi kujundajat.

Găucă (2015) määratleb haridusinnovaatorit üksikisiku või organisatsioonina – näiteks haridusasutuse töötaja, teadlane, poliitikakujundaja või muu haridussüsteemi sidusrühm, – kes algatab ja viib ellu tegevusi, mis on suunatud haridussüsteemi või -asutuse arendamisele, muutmisele, ümberkujundamisele või uuendamisele, kasutades selleks innovaatilisi meetodeid. Sellise tegevuse eesmärk on luua lisandväärtust haridusvaldkonnas, näiteks uute õpetamismetoodikate, tõhusamate õppeprotsesside, ajakohastatud õppekavade või ümberkujundatud institutsionaalsete struktuuride kaudu. Haridusinnovaatori tegevus on suunatud hariduse kvaliteedi tõstmisele vastavalt ühiskondlikele ja tööturu vajadustele ning seda iseloomustavad loovus, visioonikus, valmisolek võtta riske ning sotsiaalse väärtuse loomise motiiv. Seega on näha, et kuigi haridusinnovatsiooni kontseptsiooni on akadeemilises kirjanduses käsitletud mitmekülgelt, puudub siiani ühtne ja selgelt piiritletud arusaam haridusinnovaatori rollist ning omadustest. Käesolevas töös käsitlen omadustena nii isikuomadusi, väärtusi kui ka hoiakuid, pidades neid inimese käitumist, suhtlemist ja otsuseid mõjutavateks psühhosotsiaalseteks tunnusteks (Schunk *et al.*, 2008). Haridusmaastikul tegutseva innovaatori rolli määratlemine annab võimaluse luua raamistik, mille abil saaks edendada rolli teadvustamist ning nende ulatuslikumat rakendamist haridusvaldkonnas.

1.3 Haridusinnovaatori rolli mõtestamine läbi professionaalse identiteedi

Eelnevale teoreetilisele käsitlusele tuginedes saab väita, et haridusinnovaatori rolli ei saa mõista pelgalt ametinimetusest, vaid seda iseloomustab mitmekülgne professionaalne identiteet. Rolli ebamäärasus ning mitmetahuline identiteet tuleb esile ka haridusinnovatsiooni magistriõppe vilistlase sõnastuses: „*Me tegelikult lähme välja magistrিতunnistusega haridusinnovaator, aga mis asi ma olen siis tegelikult?*“ (Langovits & Vaiksalu, 2023). Antud tsitaat osutab, et isegi valdkonna sees puudub ühtne arusaam, mida haridusinnovaatori roll professionaalselt tähendab ning kuidas selles ennast määratleda.

Ühe variandina saab haridusinnovaatorit mõtestada professionaalse identiteedi raamistiku kaudu. Akkerman ja Meijer (2021) rõhutavad, et inimese isiklikud hoiakud ja väärtused, sealhulgas sisemine motivatsioon, saavad määravaks professionaalse identiteedi kujunemisel. Lisaks sellele väidavad nad, et professionaalne identiteet ei ole fikseeritud tunnus, vaid dünaamiline protsess, mis kujuneb inimese haridustee, tööalaste valikute ja kogemuste kaudu. Ka Beijjaard jt (2004) rõhutavad, et professionaalne identiteet ei ole ühtne ja püsiv, vaid koosneb mitmest ala-identiteedist, mille olulisus ja tähendus võivad aja jooksul muutuda. Nad toovad näitena õpetaja, kelle professionaalne identiteet võib koosneda mitmest

osast, nagu näiteks ainealased oskused, didaktika ning pedagoogiline ekspertiis. Sarnaselt võib eeldada, et ka haridusinnovaator tegutseb mitmes suunas korraga, olles samaaegselt näiteks õpetaja, eestvedaja ja süsteemne mõjutaja. Seda hüpoteesi saab käsitleda põhjalikumalt tulemuste peatükis.

1.4 Persoonad haridusinnovaatori olemuse käsitluses

Käesolevas töös ei käsitle ma persoonasid kui eraldiseisvat uurimismeetodit, vaid hoopis kui ühte olulist vahendit oma uuringu tulemuste illustreerimiseks. Persoonade loomiseks olen võtnud aluseks õpetajaameti kohta läbiviidud sarnase uuringu (Õpetajate persoonauuring, 2022) ning fenomenograafilise lähenemise.

Persoonad on fiktiivsed profiilid, mis kirjeldavad realistlikult spetsiifilise valdkonna esindajat ning selle konkreetse grupi tüüpilisi käitumismustreid, eesmärgid ja motivatsioone (Cooper, 1999). Marshall jt (2020) käsitlevad persoonat aga kui strateegilist eneseesitlust, mida tänapäevases kontekstis luuakse eeskätt digitaalses keskkonnas. Kuigi persoonasid kasutatakse enamasti kasutajakeskse disaini arendamisel, võimaldades arvestada erinevate kasutajate vajaduste ja kogemustega, keskendun magistritöös persoonadele kui haridusinnovaatori rollist tulenevatele isikuprofiilidele. Selliste profiilide kaudu on võimalik mõista uuritavate käitumismustreid, motivatsioone ja tegutsemist haridussüsteemis muudatuste ning uuenduste juhtimisel. Selleks tuleb aga persoonade loomisel lähtuda teatud metodoloogilistest põhimõtetest.

Jones jt (2008) rõhutavad, et persoonade loomise aluseks ei tohiks olla üks konkreetne inimene, kuna tema omadused võivad olla ainulaadsed ning need ei pruugi ühilduda teiste sarnaste isikute kogemustega. Seetõttu tuleb persona(de) loomisel lähtuda põhimõttest, et need oleksid kombineeritud profiilid sarnastest kasutajatest. Lisaks sellele on persoonade loomise juures tavapärane praktika, et kirjeldustele lisatakse juurde ka sotsiokultuurilised andmed nagu nimi, vanus, töökoht jne (Turner & Turner, 2010). Mõningatel juhtudel lisatakse persoonadele juurde ka anonüümne pilt, mis aitab inimestel paremini nendega samastuda ning neid päriselus ette kujutada (Grudin, 2006). Oluline on ka rõhutada, et persoonade loomisel ei ole ühte kindlat meetodit, kuna tegu on siiski eesmärgipärase tööriistaga ning persoonade loomine oleneb alati töö kontekstist ning eesmärgist (Jones *et al.*, 2008). Magistritöös on persoonade loomise peamine eesmärk illustreerida uuringu tulemusi ning kasutada loodud persoonasid haridusinnovatsiooni õppekava hindamiskomisjoni uute õppijate vastuvõtu protsessis.

1.5 Uurimisprobleem, uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Töö keskne uurimisprobleem seisneb haridusinnovaatori mõiste ning olemuse ebamäärasuses – seda ei ole akadeemilises kirjanduses selgelt defineeritud ning puudub ka valmis raamistik, millele haridusinnovaatori mõtestamisel toetuda. Ka 2023.aastal kaitstud Tartu Ülikooli magistritöös joonistub rolli ebamäärasus välja – isegi haridusinnovatsiooni magistriõppekava lõpetanud ei oska oma rolli konkreetselt määratleda (Langovits & Vaiksalu). Seetõttu on minu magistritöö eesmärk välja selgitada erinevate huvirühmade arusaamad haridusinnovaatori olemusest ning haridusinnovaatorite enda nägemus oma rollist ning panusest haridusinnovatsiooni. Alaeesmärk on luua tulemuste illustreerimiseks haridusinnovaatori personaad. Töö eesmärgi saavutamiseks keskendun neljale uurimisküsimusele:

- 1) Keda näevad erinevad huvirühmad Eestis haridusinnovaatoritena?
- 2) Milliste omadustega kirjeldavad erinevad huvirühmad haridusinnovaatoreid?
- 3) Millised tegurid on haridusinnovaatorite endi arvates soodustanud nende haridusinnovaatori rollini jõudmist?
- 4) Kuidas näevad haridusinnovaatorid enda panust haridusinnovatsioonis praegu ja tulevikus?

2. METOODIKA

Minu magistritöö uuring oli kaheosaline. Esimeses etapis kogusin veebipõhise küsitlusega isikute nimesid, kellest kümnet intervjueerisin uuringu teises etapis. Järgnevalt kirjeldan põhjalikumalt oma uuringu valimit, andmekogumist ja -analüüsi.

2.1 Valim

Magistritöö valim oli kaheosaline. Esimesse valimisse, kus kogusin andmeid veebipõhise küsimustikuga, kuulusid Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni õppekavaga seotud isikud (tudengid, õppejõud, vilistlased). Esimese valimi moodustamisel kasutasin mugavusvalimit, mille tegi lihtsaks asjaolu, et olen ka ise haridusinnovatsiooni õppekava tudeng ning seetõttu oli ligipääs valimile lihtsustatud. Valimit koostades siiski teadvustasin, et mugavusvalimi kasutamise korral tulemuste kohta rangeid üldistusi teha ei saa, kuna vastused kajastavad vaid ühe spetsiifilise valdkonna esindajate hinnanguid (Rämmer, 2014).

Valimi peamiseks kriteeriumiks oli, et uuritav on seotud (või olnud seotud) haridusinnovatsiooni õppekavaga. Veebipõhine küsimustik saadeti välja 251 inimesele. Küsimustikule vastas kokku 76 inimest, kellest 19 (25%) olid tudengid, 25 (32,9%) vilistlased

ja 10 (13,2%) õppejõud. 22 vastajat valis rolliks nii “Tudeng” kui ka “Vilistlane”.

Haridusinnovatsiooni õppekaval ei ole võimalik olla korraga nii tudeng kui ka vilistlane, seega suure tõenäosusega on valitud haridusinnovatsiooni õppekava vilistlane uuesti tudengi rollis mõnel teisel õppekaval.

Teise valimisse kuulus kümme inimest, kelle isikud tulenesid veebipõhise küsimustiku vastustest, täpsemalt vastusest küsimusele: “*Kes on Teie meelest Eestis haridusinnovaatorid?*”. Veebiküsimustikust tuli kokku 95 erineva inimese nime, kelle hulgast valisin Rämmeri (2014) järgi sihipärast valimit kasutades kümme võimalikult eri profiiliga haridusinnovaatorit. Uurimiseesmärgist sõltuvalt otsustasin valida erinevate ametirollidega isikuid, välistades võimaluse, et valimisse satuvad ainult ühe või kahe rolli esindajad (nt ainult koolijuhid ja õpetajad). Veel oli kriteeriumiks nimetamise sagedus, mille järgi valisin valimisse ainult isikud, keda oli vähemalt kahe küsimustiku vastaja poolt haridusinnovaatoriks nomineeritud. Teine valim koosnes kümnest inimesest, kes olid vanusevahemikus 29–47. Intervjueeritavad olid järgmiste ametirollidega: koolijuht, õppejuht, õpetaja, klassijuhataja, konsultant, programmijuht, ministri nõunik, koolitaja, ettevõtja, teadlane. Oluline on siinkohal ka ära märkida, et mitmetel juhtudel pidas intervjueeritav mitut ametit: näiteks õpetaja ja koolijuht, koolitaja ja ettevõtja jt.

2.2 Andmekogumine

Esimeseks andmekogumismeetodiks valisin veebipõhise küsimustiku, mis võimaldas koguda uurimuseks vajalikku infot suure hulga inimeste käest (Beilmann, 2020). Kuna küsimustiku peamine eesmärk oli saada sisendit (intervjueeritavate nimed) oma uuringu teiseks etapiks, siis küsimustiku küsimused tulenesid esimesest uurimisküsimusest: „*Keda näevad erinevad huvirühmad Eestis haridusinnovaatoritena?*”. Küsimustik koosnes kolmest küsimusest ning on esitatud Lisas 1. Küsimustiku kvaliteedi tõstmiseks lasin kahel haridusvaldkonnaga seotud isikul (aineõpetajatel) pilootküsimustikku testida ning tagasisidestada. Tagasiside põhjal lisasin küsimustiku tutvustavasse teksti ühe täpsustava lause ning tegin paar väiksemat parandust õigekirjas. Küsimustiku läbiviimise keskkonnaks valisin LimeSurvey tarkvara ning valimi e-posti aadressid sain oma juhendajalt, kes on ühtlasi ka haridusinnovatsiooni magistriõppe programmijuht. Kokku saatsin küsimustiku 255 e-posti aadressile, millest neli osutusid kehtetuks. Seega jõudis küsitlus 251 esialgsesse valimisse kuulunud adreessaadini. Esimese uuringu osa andmeid kogusin oktoobris 2024. Uuringus osalemine oli vabatahtlik ja anonüümne. Vastajad said soovi korral küsitluse täitmise katkestada. Küsimustikuga kogutud

andmeid kasutasin üksnes lõputöö eesmärgi täitmiseks, järgides Tartu Ülikooli teadustöö eetika põhimõtteid (Teadustöö eetika, *s.a.*).

Teise valimiga läbi viidud uuringu andmekogumismeetodiks valisin poolstruktureeritud süvaintervjuud, sest selline variant võimaldas intervjuusid läbi viies küll lähtuda varasemalt koostatud intervjuu kavast, kuid andis lisaks võimaluse muuta intervjuu käigus küsimuste järjekorda ning küsida ka lisaküsimusi (Lepik *et al.*, 2014). Samuti võimaldasid poolstruktureeritud süvaintervjuud subjektiivseid vaatenurki paremini selgitada (Laherand, 2010), mis lähtuvalt töö eesmärgist andis võimaluse mõne olulise teemaga süvitsi minna.

Intervjuude läbiviimiseks koostasintervjuu kava, mis lähtus uuringu eesmärgist ja uurimisküsimustest. Küsimuste koostamisel kasutasin kombineeritult nii kirjeldavaid (nt *“Palun rääkige sellest, kuidas on kujunenud Teie karjääriteekond?”*) kui ka tõlgendavaid küsimusi (nt *“Mis on Teie jaoks haridusinnovatsioon?”*), vastavalt selleks, et intervjuueeritavat mõnevõrra tundma õppida ning et teada saada intervjuueeritava arvamusi, hoiakuid ja väärtushinnanguid (Lepik *et al.*, 2014). Intervjuu kava koosnes 21 avatud küsimusest ning see on leitav Lisas 2. Enne intervjuude toimumist küsisin intervjuueeritavatelt kirjalikku informeeritud nõusolekut selle kohta, kuidas tema andmeid kasutatakse (Lisa 3). Nõusoleku faili saatsin osalejatele emaili kaudu ning see allkirjastati digitaalselt. Samuti olid kõik intervjuueeritavad teadlikud, et osalemine on vabatahtlik ning neil on õigus mitte osaleda või mõnele küsimusele mitte vastata. Intervjuud viisin läbi enamasti *Teamsi* keskkonnas ning intervjuude pikkus jäi vahemikku 35–75 minutit. Erandlik oli viimane intervjuu, mis toimus intervjuueeritava palvel telefoni teel.

Andmekogumise usaldusvääruse tõstmiseks viisin läbi pilootintervjuu, mis võimaldas välja selgitada, kas intervjuu küsimused on arusaadavad ning kas nende abil on võimalik saada vastused püstitatud uurimisküsimustele. Pilootintervjuu ning intervjuul osaleja tagasiside põhjal tegin intervjuu kavas mõned muudatused (nt muutsin osa küsimuste ja teemade järjekorda). Kuna pilootintervjuu läks edukalt ning küsimuste sisu ei muutunud, siis lisasin pilootintervjuu ka oma põhiuuringu hulka. Uuringu teise osa andmeid kogusin vahemikus detsember 2024 – aprill 2025. Kogutud andmeid hoiustasin privaatsussätetega kaitstud pilvelahenduses, millele oli juurdepääs ainult minul. Uuringu jooksul kogutud andmed ja uuritavate nõusolekud hävitan peale lõputöö kaitsmist.

2.3 Andmeanalüüs

Andmeid analüüsisin kvalitatiivse induktiivse sisuanalüüsi meetodil. Otsustasin selle meetodi kasuks, kuna lähtuvalt uurimistöö eesmärgist võimaldas selline lähenemine analüüsida uut informatsiooni uuritavate kogemustest ja arvamustest lähtuvalt (Laherand, 2010). Lisaks sellele võimaldas kvalitatiivne andmeanalüüs ka teatavat paindlikkust ning loominguilisust tulemuste kokkupanekul, mis toetas töö induktiivset iseloomu ja avatud uurimisfookust arvestades tähenduslike mustrite esiletõusmist ning andmete sügavamalt tõlgendamist.

Intervjuust saadud andmete analüüsi alustasin intervjuude transkribeerimisega, milleks kasutasin tarkvara tekstiks.ee (Alumäe & Olev, 2022). Transkribeerimisstrateegiana kasutasin sõna-sõnalist fokuseerimata transkribeerimist (Linno, 2020), jättes intervjuudest välja erinevad interaktsioonid ning intervjuueeritavate emotsioonid, kuna neil ei olnud töö eesmärki silmas pidades tähtsust. Transkriptsioonide maht oli 136 lehekülge vormistusega Times New Roman, kasutades kirjatüüpi Normal, tähesuurust 12 p ja reavahet 1,5. Isikute nimed asendasin intervjuueeritavate konfidentsiaalsuse tagamiseks koodidega.

Teksti kodeerimisel kasutasin induktiivset lähenemist, mis võimaldas töös suuremat paindlikkust ning andis võimaluse määrata analüüsimiseks ise koodid ja kategooriad. Lisaks sellele andis induktiivne kodeerimine võimaluse põhjalikult süveneda ning mõista intervjuueeritavate mõttemaailma (Kalmus *et al.*, 2015). Kodeerimisel alustasin kõigepealt tähendusliku üksuse leidmisest. Tähendusliku üksuse otsimisel otsustasin keskenduda ja märkida ära terve mõte ja/või lause, mitte üksik sõna. See andis võimaluse paremini mõista tähendusi ja suhtluse alatoone. Seejärel lisasin tähenduslikele üksustele koodid ehk kasutasin avatud koodi ning lõpuks moodustasin koodide kombineerimisel kategooriad. Avatud kodeerimise, kus koodid tuletatakse andmetest (Kalmus *et al.*, 2020), eesmärk on tekstiosa võimalikult üksikasjalik lahtiseletamine ja koodi tekstilähedane sõnastamine (Kalmus *et al.*, 2015). Tekstid kodeerisin uurimisküsimuste järgi (näide kodeerimisest on esitatud Lisas 4.)

Erandlikuks osutus uurimisküsimuse nr.2 andmete analüüs, kus töö käigus selgus, et tegelikult kooruvad vastustest välja Dyer jt (2009) innovaatorite tuumkompetentsid. Seetõttu valisin selle uurimisküsimuse analüüsiks kombinatsiooni induktiivsest ning deduktiivsest lähenemisest – nn hermeneutilise ringina (Linno *et al.*, 2015). Deduktiivse vaatenurga lisamine induktiivsele võimaldas toetada juba olemasolevat teooriat (Dyeri jt innovaatorite viis tuumkompetentsi).

Transkriptsioonide kodeerimiseks kasutasin programmi QCMap (Fenzl & Mayring, *s.a.*). Andmeanalüüsi usaldusväärsuse suurendamiseks kasutasin kaaskodeerija abi, kelle kodeerimise tulemusi võrdlesin enda omadega ning lõpuks toimus koos arutelu tulemuste üle.

Vestluse tulemusena muutsin osaliselt oma koodide nimetusi ning lisasin paar üksikut tähenduslikku üksust, mis algselt kodeerimisel märkamata jäid. Lisaks kaaskodeeris ühe intervjuu transkriptsiooni ka minu töö juhendaja. Kaaskodeerimisel juhendajaga erimeelsusi ei tekkinud, pigem leidsime arutelu käigus koos mõned uued tähenduslikud üksused. Saadud koodid koos tähenduslike üksustega tõstsin tabelitöötlusprogrammi Google Sheets, kus koondasin sarnased koodid kõigepealt alamkategoriasse ning seejärel peakategoriasse. Kategoriseerimise käigus tõstsin vajadusel koode vastavalt uurimisküsimuste muutustele ringi. Samuti suurendab minu töö usaldusväärsust kodeerimise memo pidamine, mis võimaldas mul hiljem üle kontrollida eri mõtteid ja seoseid, mis kodeerimise hetkel tekkisid.

2.4 Personade loomise meetod fenomenograafilise lähenemise abil

Magistritöö tulemuste illustreerimiseks lõin esinduslikud haridusinnovaatorite personad, kasutades fenomenograafilise lähenemise põhimõtteid, mille on välja töötanud Huynh jt (2021). Selline meetod võimaldas mul sünteesida uuringus kogutud mitmetahulisi andmeid ning ühildada need arusaadavateks narratiivseteks kirjeldusteks, mis omakorda illustreerivad uuritavate kogemusi, hoiakuid ning motivatsiooni (Cooper, 1999). Järgnevalt loetlen, milliseid samme personade koostamise protsess hõlmas.

1. Disainiprobleemi sõnastamine: Probleemi sõnastamine lähtus uurimisprobleemist, et haridusinnovaatori definitsioon ning selle olemust käsitlevad akadeemilised uuringud on puudulikud. Lisaks ilmnis probleemina, et Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni magistriõppekava üliõpilastel puudub selge arusaam oma professionaalsest identiteedist pärast õpingute lõppu – ehk kes nad on haridusinnovaatorina ja millist rolli nad töömaailmas täidavad (Langovits & Vaiksalu, 2023).
2. Kasutajaandmete kogumine: Andmed tulenevad juba eelnevalt analüüsitud veebipõhisest küsimustikust ning poolstruktureeritud süvaintervjuudest (kirjeldatud eelpool).
3. Fenomenograafiliste kategooriate koostamine: Kvalitatiivset sisuanalüüsi kasutades kodeerisin ning kategoriseerisin andmed alam- ja peakategoriasse.
4. Narratiivsete personade loomine: Personade loomise aluseks olid eelnevalt kvalitatiivse sisuanalüüsi käigus tuvastatud kategooriad, mille põhjal hakkasin konstrueerima narratiivseid profiile. Selleks, et personad peegeldaksid uuritavate arusaamade ja kogemuste variatiivsust, lähtusin kategooriate täitmisel vajadusest esindada igäühes neist erinevaid vaatenurki (Huynh *et al.*, 2021). Tuginedes olemasolevatele andmetele, lisasin igale personale nime, vanuse ning

ametipositsiooni, säilitades samal ajal rollide mitmekesisuse ja vältides ühetasandilist käsitlust.

5. Persoonade valideerimine: Huynh jt (2021) kirjeldavad persoonade valideerimist kui iteratiivset protsessi, mis hõlmab pidevat liikumist loodud persoonade, algsete andmete ning fenomenograafilise kvalitatiivanalüüsi vahel. Persoonasid loetakse valideerituks juhul, kui iga reaalne intervjueritav on esmalt esindatud ühe konkreetse persoona kaudu, peegeldudes samal ajal osaliselt ka teistes persoonades. Persoonade loomise juures võtsin lisaks eelmainitule eesmärgiks, et iga intervjueritav peegelduks osaliselt kõikides kolmes loodud persoonas.
6. Disainiprobleemi lahendamine persoonade abil: Täpsema seletuse leiab 4. peatüki "Arutelu" all.

2.5 Uurija refleksiivsus

Uurijapäevikut ma eraldi ei pidanud, kuigi tagantjärele mõeldes oleks see meetod mu töö läbipaistvusele, uuringu kvaliteedile ja usaldusväärsusele kaasa aidanud, nagu on öelnud Dodgson (2019). Andmeanalüüsi usaldusväärsuse suurendamiseks pidasin küll kodeerimise memo, mis sarnaneb oma olemuselt kodeerimispäevikuga (Lepik & Strömpl, 2014). Memosse kirjutasin kõik süvaintervjuude analüüsist tulenevad mõtted ja ideed, alates tähenduslike osade märgistamisest kuni peakategooriate loomiseni. Kodeerimise käigus muutusid paar korda ka uurimisküsimused, kuna intervjuude transkriptsioone läbi töötades tekkisid uued mõtted ja seosed. Uurimisküsimuste täpsustamine andmekogumise ja -analüüsi käigus on iseloomulik kvalitatiivsele uurimisviisile, võimaldades uurijal kohandada uurimuse fookust vastavalt osalejate kogemustele ja nende loodud tähendustele (Agee, 2009).

Magistritöö teema valik on tihedalt seotud minu isikliku arenguteega. Olles ise karjääripööraja ning õppides Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni magistriõppekaval, olen soovinud sügavamalt mõtestada oma rolli ja võimalusi haridusvaldkonnas. Uuringu idee kasvas välja sisemisest soovist paremini mõista, kes on haridusinnovaator, millised omadused ja väärtused teda iseloomustavad ning mis teda selles rollis motiveerib. Reflekteerides oma uurimisprotsessi, võin öelda, et töö läbiviimine võimaldas mul süvitsi mõista haridusinnovatsiooni ning samastuda uuritava nähtusega nii teoreetiliselt kui ka isiklikul tasandil. Paiknesin uurijana huvitaval positsioonil, kus mul oli võimalus olla korrakaasuga nii vaateleja kui ka osaliselt haridusinnovaatorite kogukonna liikme rollis.

3. TULEMUSED

Kolmandas peatükis toon tulemused välja töö uurimisküsimuste kaupa. Tulemuste illustreerimiseks kasutan visuaalset joonist või intervjuude transkriptsioonidest saadud tsitaate. Ebaolulised tekstilõigud olen tsitaatidest kohati välja jätnud ning tähistanud need järgmiselt: (...).

3.1 Haridusinnovaatorid Eestis

Esimese osana oma tööst selgitasin välja, kes on veebipõhises küsitluses osalenute meelest Eestis haridusinnovaatorid, täpsemalt otsisin vastuseid uurimisküsimusele „*Keda näevad erinevad huvirühmad Eestis haridusinnovaatoritena?*”. Kuna selle etapi eesmärgiks oli koguda nimed uuringu järgmise osa tarbeks, ei olnud selles faasis süvitsi minev analüüs asjakohane ega vajalik. Samuti ei ole ma eraldi välja toonud nimetamise sagedust. Nimetatute hulgas oli ametipõhiselt nii koolijuhte, õppejuhte, õpetajaid, ettevõtjaid, koolitajaid, ministeeriumi ametnikke, teadlasi ning erinevate ühenduste/organisatsioonide asutajaid. Tulemused olen esitanud visuaalselt (Joonis 1).

Joonis 1. Veebiküsimustikus vähemalt kaks korda mainitud nimed

Sandra Järv	Indrek Lillemägi	Liivika Simmul	Monika Õun	Karmen Paul
Alo Lõokene	Kerli Kõiv	Triinu Pääsik	Kristi Mumm	Urmo Liiboleht
Jaan Aru	Kati Aus	Kati Orav	Hendrik Noor	Mari Karm
Triin Noorkõiv	Joana Jõgela	Eve Eisenschmidt	Liis Koser	Viivika Keskküla
Martin Villing	Aigar Vaigu	Marika Saar	Märt Aro	Kristina Kallas
Marjeta Venno	Merike Kull	Pihel Hunt	Alo Savi	Marju Lauristin
Liina Kersna	Grete Arro	Karin Lukk	Andres Juur	Margus Pedaste
Taavi Kotka				Anzori Barkalaja

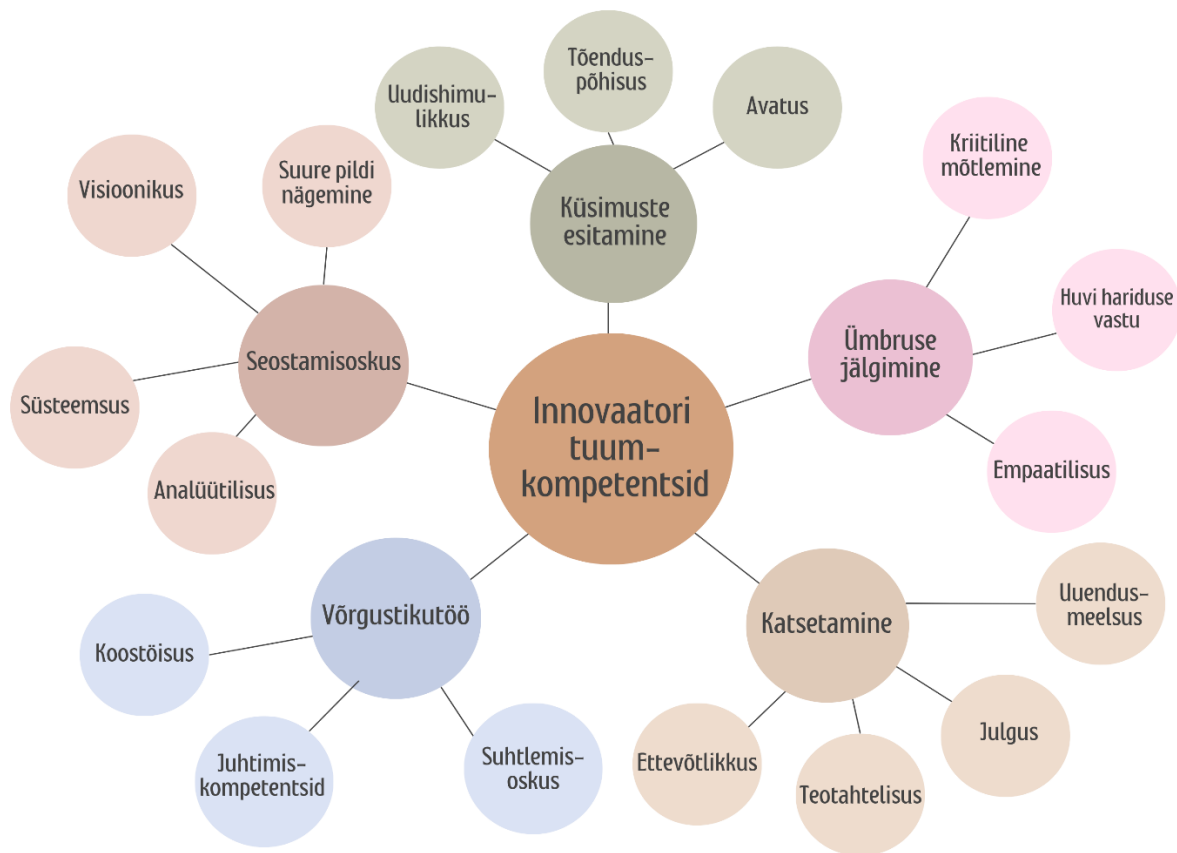
Visuaal: Canva

Lisaks Joonisel 1 toodud nimedele toodi eraldi välja ka järgnevaid organisatsioone, ühendusi ning ettevõtteid: Hariduse kõneisikute programm, Lõoke koolitus, Liikuma Kutsuv Kool, Vaikuseminutite meeskond, Erilo OÜ, Videoõps, Unicorn Squad eestvedajad, Metsküla kooli eestvedajad, Heateo Sihtasutus, Kood Jõhvi/Kood Võru loojad, eestikeelse Vikipeedia loojad, Haridusfoorumi algatajad, Tallinna Ülikooli teadlased. See omakorda viitab asjaolule, et innovaatiline tegevus haridusmaastikul ei toimu ainult üksikisiku tasandil, vaid see eeldab toimivat koostöövõrgustikku, mis toetab ja võimaldab innovatsiooni tõhusat teostamist.

3.2 Haridusinnovaatorite omadused

Järgmise osana otsisin vastust uurimisküsimusele “*Milliste omadustega kirjeldavad erinevad huvirühmad haridusinnovaatoreid?*”. Selle alapeatüki tulemused on integreeritud nii veebipõhisest küsimustikust kui ka süvaintervjuudest haridusinnovaatoritega. Tulemused olen esitanud nii visuaalselt (Joonis 2) kui ka tekstina, kasutades erinevate omaduste illustreerimiseks tsitaate intervjuudest.

Joonis 2. Innovaatorite omadused tuumkompetentside raamistikus (Dyer *et al.*, 2009)

Visuaal: Canva

Tulemused kategoriseerisin vastavalt Dyer jt (2009) poolt kirjeldatud innovaatori viiele tuumikkompetentsile. Nende alusel jaotasin uuringu tulemused viide rühma: seostamisoskus, ümbruse jälgimine, võrgustikutöö, katsetamine ning küsimuste esitamine. Analüüs näitas, et esindatud olid kompetentsid ning omadused, mis seonduvad katsetamise, seoste loomise ja võrgustumisega. Samas leidis ka tunnuseid, mis haakusid küsimuste esitamise ning ümbruse jälgimise kompetentsidega. Leidis ka omadusi, mida sai liigitada mitme kategooria alla, näiteks kriitiline mõtlemine (seostamisoskus, küsimuste esitamine ja ümbruse jälgimine); analüütilisus (seostamisoskus ja ümbruse jälgimine); uudishimulikkus (küsimuste esitamine, ümbruse jälgimine ja katsetamine); julgus (katsetamine, küsimuste esitamine).

Katsetamine: Andmete analüüsist selgus, et osalejate arvates ei piirdu haridusinnovaatorid üksnes ideede genereerimisega, vaid nad on ka valmis neid katsetama, ellu viima ning mõningal juhul ka ebaõnnestuma. Katsetamise alla liigitusid omadused nagu julgus, loovus, ettevõtlikkus ja tegutsemine, mis viitavad sellele, et innovatsioon nõuab praktilist proovimist ning vahel ka ebaõnnestumist.

Eksimise nii-öelda nagu hirm tuleb endast välja saada, et alati ei pea ka õnnestuma. (HI1)

Küsimuste esitamine: Lisaks näitasid tulemused, et haridusinnovaatoritele on omane küsida kriitilisi ja avatud küsimusi, mille abil on võimalik nihutada olemasolevate süsteemide ja ühiskondlike eelduste piire. Küsimise kategooria alla liigitusid omadused nagu uudishimulikkus, kriitiline mõtlemine ja huvi haridusvaldkonna vastu, mis viitab sellele, et innovaatorid soovivad mõista haridust sügavuti ning nad ei võta fakte iseenesestmõistetavalt. Nende jaoks on oluline uusi teadmisi analüüsida ning vajadusel kahtluse alla seada.

Ta on julge, uudishimulik ja laia vaatega, küsides miks küsimusi, nähes erinevaid seoseid ning tal on julgust teha asju teistmoodi. (KÜ)

Seostamisoskus: Uuringus osalejate arvates iseloomustab haridusinnovaatorite tegevust ka tugev seostamisoskus, mille alla koondusid sellised omadused nagu süsteemne mõtlemine, visioonikus ning analüütilisus, lisaks võime näha suuremat pilti. Need omadused annavad innovaatorile suutlikkuse mõtestada haridust kui laiemat sotsiaalset nähtust ja näha võimalikke arengusuundi üldisemalt.

Ma arvan, et sa pead ikkagi hakkama lihtsalt haridusvaldkonnas tegutsema ja siis sul tekivad nagu need nägemused või klikid või seosed ja sa näed, et vot see nurk on nagu see, mida võiks proovida nüüd teistmoodi teha. (HI5)

Ümbruse jälgimine: Analüütilisus, empaatilisus ning tõsine huvi haridusvaldkonna vastu toetasid uuritavate arvates arusaama, et inimkeskne suhtumine on haridusinnovatsiooni

lahutamatu osa. Innovatsiooniks on oluline jälgida tähelepanelikult ümbritsevate inimeste käitumist ning mõttemalle, sealhulgas erinevaid protsesse ning keskkondi, et avastada uusi võimalusi või probleeme, mida lahendada hakata.

Minu arusaamine on see, et sa pead tunnetama seda suurt pilti ja võimalikult laialt nägema seda, et mis ümberringi nii-öelda nagu toimub. Et süsteem süsteemis ei saa olla nagu iseenesest, vaid sellel on nagu laialdasem mõju. (HI1)

Võrgustikutöö: Veel selgus osalejate arvamusest, et haridusinnovaatorite tegevust iseloomustab selge arusaam koostöö olulisusest haridusuuenduste elluviimisel. Mitmed osalejad rõhutasid, et innovatsioon ei sünni isoleeritult ega üksikisiku tasandil, vaid see eeldab juba toimivat meeskonnatööd. Võrgustumise kategooria alla koondusid sellised omadused nagu koostöövalmidus, juhtimiskompetentsid ja hea suhtlemisoskus, mis tõestab, et innovatsiooni ei saa haridusvaldkonnas teha üksi.

Ühel haridusinnovaatoril võiks olla ka koostööoskus, sest üksi sa ikkagi innovatsiooni ei tee. (HI4)

Lisaks esines andmetes ka omadusi, mis ei sobinud otseselt ühegi nimetatud kategooria alla, kuid mille tähenduslikkus haridusinnovaatori olemusest arusaamiseks oli siiski oluline. Nende hulka kuulusid näiteks väärtuspõhisus, heatahtlikkus, usk oma töö tähenduslikkusesse ning südamega tegutsemine.

Ma arvan, et peakski olema nagu selline usk millegisse, mida sa siis nagu keskselt tegeled. Ja selline entusiasm või nagu südamega minek, mis ei lase põhimõtteliselt nagu korrakski sind lahti. (HI2)

Lisaks toodi veel välja, et väga oluline on, et haridusinnovaatoril oleks erialane haridus, mis käib käsikäes tõendus põhiseadusega, ning praktilised kogemused haridusvaldkonnas. Mitmete uuringus osalejate arvates leidub haridusinnovatsiooni maastikul ka inimesi, kes teevad innovatsiooni lihtsalt innovatsiooni pärast, mitte seetõttu, et haridus neid kõnetaks.

Haridus ei ole selleks, et keegi saaks mingi oma äri teha või iseenda ego upitada, et küll ta on äge haridusinnovaator, üks (...) et nagu need innovaatorid on tihti need tehnoloogia inimesed, kes on väga erutatud oma tehnoloogiast, optimistlikud ja entusiastlikud aga tegelikult selle käigus nad ei pruugi üldse lastele või õpilastele head teha. (HI10)

3.3 Haridusinnovaatori rollini jõudmist soodustavad tegurid

Kolmanda uurimisküsimusega soovisin teada saada, mis on haridusinnovaatori rollini jõudmist soodustavad tegurid. Andmeanalüüsiks kasutasin andmeid ainult süvaintervjuudest ning nende põhjal tekkis neli kategooriat: motivatsioon haridusvaldkonnas muutusi läbi viia, rollini jõudmist soodustavad kogemused, omadused ja hoiakud, võrgustikutöö. Huvitavalt

joendus välja, et intervjueeritavate seas oli nii neid, kes nägid ennast haridusinnovaatori rollis, kui ka neid, kes ennast ise nii ei mõtestanud.

Absoluutselt mitte, ma teen oma igapäevast asja. (HI3)

3.3.1. Motivatsioon haridusvaldkonnas muutusi läbi viia

Intervjuudest selgus, et haridusinnovaatorite motivatsioon tegeleda hariduse muutmisega on mitmetahuline ning sageli sügavalt isiklikku laadi. Paljude vastajate jaoks oli oluliseks lähtekohaks haridusvaldkonnas positiivseid muudatusi läbi viia nende **isiklik kogemus lapsevanemana**. Sisulise tõuke andis oma laste haridustee jälgimine ja sellega seotud rahulolematuse või mure.

Mind motiveerib ikkagi nagu see, et ma tahan, et minu lastel oleks hea koolis käia, et nende nii-öelda need koolihirmud ja sellised sotsiaalsed suhted oleksid positiivsed. (HI1)

Mina tahan, et mul oleks jõululaua ümber mina ja mu pere ja mu lapsed ja nende kaaslased. Ja nende kaaslased peaksid ka olema normaalsed inimesed, noh heatahtlikud, vaimselt terved, mõnusad inimesed. Aga kuna ma ei tea, kes on minu laste tulevased kaaslased, aga nad on haridussüsteemis sees, siis ma nagu teen sellist väikest püramiidskeemi, et need lapsed ka - ehk siis minu laste tulevased kaaslased - oleksid nagu hoitud ja nad käivad õpetajate kaudu ikkagi. (...) Jõululaua pärast. (HI7)

Teiseks läbivaks motiiviks oli soov **mõjutada inimeste mõttemaailma ja hoiakuid** – eriti seoses õppimise, õpetamise ja koolikorralduslike aspektidega. Mitmed intervjueeritavad tõid välja, et hariduses leiab palju ajale jalgu jäänud mõtteviise ja hoiakuid, mis teeb omakorda muutuste läbiviimise haridusmaastikul keeruliseks ning takistab süsteemset koostööd. Eraldi toodi välja veel õpetajate mõttemallide muutumatuse, mistõttu on eriliselt keeruline läbi viia muudatusi kooli kontekstis, seda nii korralduslikul kui ka õpetamise tasandil. Samuti rõhutasid haridusuuendajad **ühiskondlikku heaolu** kui olulist motivaatorit. Mõned nägid hariduses võimalust muuta laiemat sotsiaalset tegelikkust, teised pidasid keskseks õppija arengut ja heaolu. Seejuures mõtestati haridust mitte üksnes teadmiste edasiandmisena, vaid inimese kui terviku kujundamise protsessina.

Aga ma näen nagu, et see muutus ühiskonnas saab tulla ainult läbi haridussüsteemi ja see on see, mis mind nagu draivib. (HI5)

Lisaks ühiskondlikule heaolule tõid intervjueeritavad esile ka **õpilaste heaolu ning õppijatele tähenduslikuma õpikeskkonna loomise**. See viitab sellele, et kõikide muutuste lähtealuseks peab alati olema õppija.

Ikkagi see motivatsioon lähtub mul nagu sellest, et kuidas see õppimine õppija jaoks tähenduslikumaks saada ja kuidas see ikkagi oleks selline, et ta tõesti tahab, ta tuleb ja ta väljub koolist, nii et oskab õppida, tal on huvi, ta natuke paremini tunneb ennast.

Niisugune teadlikum õppija on ju (...) Need muutused, kui midagi loon, siis iga muutus ikkagi, selle lähtealus on see õppija. (HI4)

Osa intervjueeritavaid tõi motivaatorina lisaks esile **soovi teha midagi teisiti – otsida uusi lahendusi ja metoodikaid ning läheneda haridusele raamiväliselt**. Mõnel puhul väljendus see selges vajaduses luua midagi täiesti uut, kas siis alternatiivne kool, uus metoodika või haridusalgatus.

Me põhimõtteliselt tahame teha uuenduslikult. Näiteks hindamissüsteem meie koolis, on ju, me tahame teha teistmoodi. (HI6)

3.3.2. Rollini jõudmist soodustavad kogemused

Teise kategooriana moodustusid erinevad tähenduslikud kogemused, mis on kujundanud intervjueeritavate teekonna haridusinnovaatori rollini. Kogemuste kohta tõi mitmed haridusinnovaatorid esile, et **nende haridustee** – olgu see formaalne õpe, erialane täienduskoolitus või isikliku arenguga seotud koolitused – andis vajalikud teadmised ja enesekindluse, et haridusmaastikul aktiivselt tegutseda. Näiteks tõi mitmed intervjueeritavad välja, et neil on magistrikraad Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni erialalt, mis on neile andnud erialaseid teadmisi haridusvaldkonnast, kasvatanud koostöövõrgustikku ning aidanud kaasa teaduspõhisuse tähtsustamisele enda töös. Osal intervjueeritavatest on ka doktorikraad või on neil soov seda tulevikus omandada.

Selline teaduslik kaal, et siis võib-olla see ülikool natukene nagu pani sinnapoole mõtlema, et see on selline mõnus, maandav ja kindel seljatagune, siis kui saad kuhugi viidata, kus selle valdkonna mingit laadi katsed ja uurimused toimuvad juba. (HI2)

Olulist rolli mängisid ka **varasemad töökogemused**, mis võimaldasid näha haridussüsteemi seestpoolt ning tõi esile hariduse kitsaskohti või arenguvajadusi. Just praktilised kogemused õpetaja, koolijuhhi või õppejuhina on intervjueeritavatele andnud sisendi, kuidas võiks süsteemi parandada või uuendada. Mõned intervjueeritavad rääkisid ka **eneseotsingutest ja identiteedikriisist**, mis said pöördepunktiks professionaalses elus. Need isiklikud ja mõnikord keerukad protsessid viisid taipamiseni, et nende tegelik kutsumus ja mõjuvõime peitub hariduses.

Ma olin ka identiteedikriisis, võiks öelda, et mis ma siis olen või kes ma siis olen, mis ma teen. (HI7)

Kuna ma ei tundnud, et see väga nagu selliselt terviklikult mind kõnetab, siis ma ühel hetkel ikkagi tegin sellise taas restardi või.. Noh, hakkasin nagu ennast uuesti otsima siis täiskasvanueas ja leidsin nagu sellise hingelähedasema karjäärivõimaluse. (HI2)

Mitmel juhul kirjeldati ka **murdepunkti ning silmiavavat kogemust**, mis andis tõe, et hakata haridusvaldkonnas positiivseid muutusi läbi viima. Lisaks toodi eraldi välja ka **juhuslikkust**, mille kaudu sai uue kooli loomine üldse võimalikuks.

Aga mis ma arvan muutis minu.. või mis mind lükkas hariduse suunas või kust tegelikult ma arvan see esimene punkt, mis on täiesti põhimõtteline ja oluline, oli see, et ma gümnaasiumis olles läksin vahetusõpilaseks välismaale (...) ja ma arvan, et see oli tegelikult see, mis hästi selgelt tegelikult on teinud minust haridusinimese. (HI6)

Ja kuna oli selline nagu privileeg või hea juhtus, et oligi selline kinnisvara, sobiv kinnisvara kasutada tol hetkel, siis sai nagu see kõik pilt väga kiiresti kokku ja loogiliseks ja läks nagu täispurjes edasi. (HI2)

Lisaks mainiti mitmel puhul ka **erinevate meetodite nägemist** – nii Eestis kui välismaal, – mis avardasid arusaama sellest, milline haridus võiks Eestis olla.

Et need olid nagu sellised esimesed võimalused käia haridus- ja tehnoloogiamessil Euroopas, Londonis. Sa nägid seda, et kuhu maailm nii-öelda nagu liigub (...) et see andis mulle nagu täitsa sellise korraliku nii-öelda nagu müksu selle suure pildi osas. (HI1)

3.3.3. Isikuomadused ning hoiakud

Intervjuude põhjal joonistusid lisaks välja mitmed omadused, mis peegeldavad nii haridusinnovaatorite väärtusruumi, nende isikuomadusi kui ka sisemisi hoiakuid. Korduvalt rõhutati **isikliku arengu väärtustamist**, mida tajuti pideva õppimise ja täiendkoolitustel osalemise kaudu. Väga oluliseks omaduseks peeti ka **julgust** katsetada, teha asju teistmoodi ning tavapäraestest raamidest väljaspool. Lisaks eelolevale rõhutati samuti julgust avalikult oma mõtteid ja ideid jagada ka siis, kui neid avalikkuses kohe vastu ei võeta.

Samal ajal ma tajun, et minus on nagu see tahe ja soov ja ka võimekus teha asju nii-öelda teistmoodi ja jagada oma mõtteid. (HI8)

Kui sa ei katseta, ei proovi, siis sa ei tea, mis asi lendab, mis mitte. (HI1)

Veel toodi intervjuudes välja **uudishimulikkust ning avatud meelt** – haridusinnovaatoritel on soov mõista, kuidas asjad töötavad, ning küsida, kuidas neid saaks paremini teha. Koos sellega mainiti ka **inimlikkust** ja **suhete hoidmise oskust**, mis soodustavad selgelt inimkeskset mõtteviisi.

Et ma olen nagu hästi uudishimulik elu osas ja ma olen uudishimulik inimeste osas ka. Ma teadlikult treenin ennast mitte hukka mõistma, vaid mõistma. (HI8)

Lisaks tõid intervjuueeritavad välja ka **süsteemse lähenemise** ning **võime näha suurt pilti**, mis omakorda aitavad siduda üksikud ideed laiemasse konteksti ja mõtestada seeläbi oma tegevust pikaajalise mõju kaudu. Oluliseks peeti ka **järjepidevust** ning **ambitsioonikust**, mis aitavad muuta visioonid reaalsuseks. **Lahendustele orienteeritus** joonistus intervjuude käigus samuti tugevalt välja, mis näitab valmisolekut probleemidele pragmaatiliselt läheneda.

Mulle ei meeldi nagu need hoiakud, kus on et "ei saa", vaid kui on ikkagi nagu võimalus, siis tuleb leida nagu see, et kuidas saab. See küll, jah, tähendab aeg-ajalt

nagu mingeid kärpeid ja muutusi, aga pigem suunatud sellele, kuidas saab, lahendustele. (HI1)

Minu üks edu on kindlasti olnud see, et ma olen jäänud hästi nagu järjepidevaks. (HI9)

Samuti mainiti intervjuudes veel kahte olulist väärtust: **tõenduspõhisus** ja **demokraatlik mõtteviis hariduses**. Demokraatlik mõtteviis väljendus veendumuses, et haridus peaks toetama kaasavat, osalusvõimalusi loovat ja võrdseid suhteid soodustavat kultuuri, kus kõigi hääl on oluline ning õppiija on aktiivne osaline, mitte passiivne vastuvõtja.

No hingelähedane on selline, kuidas öelda, siis demokraatlik mõtteviis, et kõigi hääl oleks kuulatud. (HI2)

3.3.4. Võrgustikutöö

Neljanda kategooriana ilmnas, et haridusinnovaatorite tegevust iseloomustab tugev koostöövõrgustikul põhinev tegutsemisviis, mis on osutunud oluliseks teguriks haridusinnovaatoriks kujunemise protsessis. Uuenduste elluviimist ei nähtud individuaalse pingutuse, vaid **meeskonnatööl põhineva protsessina**, kus oluliseks peeti teistega kogemuste ja parimate praktikate jagamist, üksteiselt õppimist ning ühiselt tegutsemist.

Et ma olen rõhutanud igal pool ka seda koostöö tähtsust, et see jagamine ja avatus viib selleni, et kõik n-ö nagu arenevad. (HI1)

Paljud haridusinnovaatorid osalevad aktiivselt **erinevates töörühmades, mentorlus- ning arenguprogrammides** ning muudes valdkondlikes aruteludes ja projektides. Toodi näiteid panustamisest nii formaalsetesse kui ka mitteformaalsetesse võrgustikesse – olgu selleks osalemine Arvamusfestivalil, õpetajate arenguprogrammides või kuulumine hariduse kõneisiku programmi.

Ma olen alustava õpetaja tugiprogrammi üks rühmajuhtidest ja meil on kaks rühma. Üks, mis toimub Tartus ja kus on üle Eesti õpetajad, ja teine on (...), kus on siis tolle kooli seal koolis alustavad õpetajad. (HI8)

Lisaks mainiti mitmel puhul **vahetut koostööd ka teiste haridusinnovaatoritega**, keda nad ise intervjuudes esile tõtsid. Toodi välja, et kogemuste vahetamine, ühine probleemide lahendamine ja toetava keskkonna loomine aitab hoida motivatsiooni ning viia ideid reaalsusesse.

Jah, ma arvan, et kõik keda ma nimetasin, kõigiga ma teen. Kellega tihemini nagu ja kellega võib-olla vähem, aga need on kindlasti need inimesed, et kui mul on mingi jama või ma ei oska välja mõelda või ma tahaks nagu kellegagi pörgata, et siis need on need inimesed, kelle telefoninumbri ma ilmselt esimesena võtan. (HI6)

3.4 Panus haridusinnovatsiooni praegu ja tulevikus

Neljanda uurimisküsimusega soovisin teada, kuidas näevad haridusinnovaatorid oma panust haridusinnovatsioonis praegu ning kas ja kuidas plaanivad nad seda teha tulevikus.

Intervjuudes joonistus selgelt välja, et innovaatorite tegevus ei piirdu ainult ideede genereerimisega: nad on aktiivsed praktikud, kes on oma algatustega andnud konkreetse ja käegakatsutava panuse Eesti haridussüsteemi arengusse. Mitmed haridusinnovaatorid on panustanud erinevatesse **koolikorralduslikesse** uuendustesse, mille all toodi esile juhtimis- ja struktuurimuudatusi, alustavate õpetajate tugisüsteemi loomist, kooliaasta reformimist ning ka täiesti uute koolimudelite väljatöötamist. Mainiti ka uuendusliku ametikoha loomist koolisisesele, et toetada õpetajate vaimset tervist ning professionaalset arengut.

Kui nii võtta, siis tõesti võibolla ka mingid ametikohad või selline struktuur, mis meil on või lähenemised, võivad olla innovatiivsed küll. Meil on nagu tööl näiteks õpetajate nõustaja. Meil ongi inimene, kes tegelebki ainult õpetajatega ja toetab neid. (H14)

Suur osa uuendustegevusest puudutas innovatsiooni seoses **õppimise ja õpetamisega**.

Innovaatorid on katsetanud ja rakendanud uusi õppemeetodeid, arendanud välja interaktiivseid veebiõpikuid, pakkunud õpilastele uusi valikaineid ning loonud õppematerjale, mis toetavad lõimitud ja tähenduslikku õppimist. Toodi näiteid ka Youtube'i õppevideote loomise kohta, mis viitab soovile muuta õppimist kaasaegsemaks ning paindlikumaks. Veel toodi esile arengueestluste struktuuri muutmist rohkem inimkesksemaks.

Nii palju, kui mul on võimalus anda see pisikene panus erinevate õppematerjalide loomisse, siis ma kavatsen seda teha. (H3)

Mitmed intervjuueeritavad tegutsevad ka **erasektoris**, pakkudes haridusteenuseid koolituste, õppematerjalide loomise ja konsultatsioonide näol. Lisaks on välja antud raamatuid, millega on laiendatud oma mõju veelgi enam. See näitab, et uuenduslikkus ei piirdu vaid klassiruumi ja kooliseintega, vaid kandub edasi ka laiemalt ühiskondlikul tasandil.

Alustasin üksinda seda nagu raja loomist, turu soojendamist ja siis tegime ettevõtte, siis juba läks edasi. (H7)

Tulevikus soovivad intervjuueeritavad jätkuvalt panustada hariduse arengusse. Intervjuudest tuli välja, et haridusinnovaatorite eesmärgid on mitmekesised: väljendati soovi **omandada doktorikraad haridusteadustes**, mis näitab vajadust tuua haridusuuendustesse teaduspõhist tuge ja analüütilisemat lähenemist, aga ka **jagada oma loodud kooli väärtusi laiemalt** teistesse haridusasutustesse. See näitab, et visioon koolist ja selle võimalustest ei pea piirduma vaid ühe asutusega, vaid proovitakse luua laiemat mõju.

(...) oleme kõik üle maailma loomas sellist rahvusvahelist uurijate gruppi, mille kaudu ma loodan, et võib-olla ka mu doktori uurimistöökuidagi siis, äkki sealt saab selle hoo üks hetk. (HI9)

Tugevalt kõlas ka väärtuspõhine suundumus, näiteks soov **arendada loovust õppeprotsessis** või siis aidata kaasa **eri emakeelega laste ühisõppe tõhustamisele**.

Minu unistus on ikkagi see, et need lapsed nüüd õpiks ka koos ja et need lapsed ei õpiks ainult nagu mehaaniliselt eesti keeles, et nad ikkagi õpivad koos, ehk siis ma väga-vega loodan ja töötan mina selle nimel, et ikkagi ühel hetkel Eestis ei ole eestikeelsed koolid ja endised venekeelsed koolid või kuidagi ei ole seda, või ei ole eestikeelsed lapsed, venekeelsed lapsed ja muukeelsed lapsed, vaid on eesti õpilased, kes saavad ühtselt ägedat ja head haridust. (HI6)

Samuti mainiti **klassijuhatajate koolitamise vajadust**, rõhutades tugisüsteemide olulisust koolikultuuris. Praktilisemal tasandil seati eesmärgiks **uute kaasaegsete õppematerjalide loomist, valikainete pakkumist gümnaasiumiastmes ning õpetajate õpioskuste uurimist ja arendamist**. Sellistest eesmärkidest saab järeldada, et haridusinnovaatorid soovivad mõjutada õppimise ja õpetamise kvaliteeti väga otsesel moel, pakkudes õppijatele mitmekesisemaid võimalusi ning toetades õpetajate professionaalset arengut.

Mitte nagu selles suhtes, et see oleks kogu aeg kunst, vaid selles suhtes, et me õpetaksime rohkem nagu mõtlemist. Ja me õpetaksime rohkem seda, et kuidas erinevat tüüpi lahendusi leida. Selleks on endiselt vaja anda teadmisi, aga just, et me keskendume rohkem sellele mängulisele loovuse protsessile. (HI10)

3.5 Haridusinnovaatori persoonad

Tulemuste põhjal töötasin välja kolm persoonat, mida kasutan magistritöös vahendina tulemuste illustreerimiseks. Persoonad võimaldavad luua põhjalikuma ja mitmetahulisema arusaama haridusinnovaatori olemusest, samas kaitstes piisavalt intervjueeritavate ning küsitluses osalenute identiteete (Huynh *et al.*, 2021). Lisaks on persoonade kasutamine hea viis mõista uuritavate käitumismustreid, motivatsioone ja tegutsemist haridussüsteemis muudatuste ning uuenduste juhtimisel.

Persoonad olen kokku pannud narratiivses vormis, kuid nende juures on autentsed, sõnasõnalised tsitaadid intervjueeritavatelt, et teksti illustreerida. Tekkinud persoonad on järgnevad:

- Laura (35a) – õpetaja ning õppejuht
- Kertu (49a) – koolijuht ning mentor
- Bruno (40a) – teadlane ning ettevõtja

3.5.1 Laura – kooliklassist algab muutus

“KOOLIKLASSIST ALGAB MUUTUS”

AMET: ÕPETAJA & ÕPPEJUHT

Laura on viimased aastad töötanud ühes suurlinna põhikoolis õppejuhina, lisaks sellele on tal kaheksa aastat õpetamiskogemust. Ta ei mõtle igapäevaselt sellele, et ta oleks haridusinnovaator, kuid teatud hetkedel tajub end muutuste esilekutsujana ja eestvedajana.

Laura uuendab õppimise ja õpetamise kogemust klassiruumis ja koolikultuuris tervikuna, rakendades näiteks arenguestlusi teistsuguses, empaatilisemas võtmes. Lisaks rakendab ta oma tundides erinevaid õppemeetodeid - näiteks projektõpe, ümberpööratud klassiruum, konstellatsioonid jt.

Laura sisemine motivatsioon tuleneb soovist muuta hariduskultuuri - eriti alustavate õpetajate toetamise kaudu

Ta omab haridusinnovatsiooni magistrikraadi Tartu Ülikoolist

Laura näeb end ka tulevikus hariduses tegutsemas - kas õpetajana, juhina või mentorina. Ta soovib rohkem tähelepanu pöörata uute õppematerjalide loomisesse, mis oleksid kõikidele õpilastele tasuta kättesaadavad

„See uju-või-upu mõtteviis ei tohiks olla leviv mitte ainult mõtteviisina, vaid eelkõige tegutsemisena. Meie eesmärk ei saa olla meie haridussüsteemis inimesi nii-öelda nagu uputada. See vajab igal juhul muutmist.”

3.5.2 Kertu – süsteemne muutuste elluviija hariduskorralduses

“SÜSTEEMNE MUUTUSTE ELLUVIIJA HARIDUSKORRALDUSES”

AMET: KOOLIJUHT & MENTOR

Kertu tajub end teadlikult haridussüsteemi mõjutajana. Tema tegevus ei piirdu üksnes oma organisatsiooni piires – ta tunnetab oma rolli üleriigilise muutuse kujundajana. Ta väärtustab katsetamist ja peab eksimist vältimatuks osaks uuenduste elluviimisel.

Tema praegune töö keskendub koolikorralduse ja juhtimise uuendamisele. Lisaks sellele osaleb ta aktiivselt erinevates töörühmades ning on ka mentoriks alustavatele koolijuhtidele.

Tema ajendiks haridusvaldkonnas muudatusi ja uuendusi läbi viia on enda laste heaolu. Lisaks sellele motiveerib Kertut vajadus haridussüsteemi laiemalt ja süsteemsemalt muuta.

Omab kahte magistrikaadi; üks neist Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni erialal

Kertu näeb, et lähitulevikus on vaja hakata asju tegema teistmoodi. Tema suureks sooviks on oma kooli väärtuste levitamine laiemalt. Lisaks sellele soovib ta tulevikus omandada ka doktorikraadi haridusteadustes.

“Haridusinnovatsioon oma olemuselt võiks olla võimalikult terviklik. Me teeme haridussüsteemis asju küllaltki killustatult, me muudame siin pisiasja ära, siis me muudame seal pisiasja ära, aga tegelikult see pusle võib-olla kokku enam ei käi, sest mingid killukesed muutuvad.”

3.5.3 Bruno – teaduspõhine haridusuuendaja

“TEADUSPÕHINE HARIDUSUUENDAJA”

AMET: TEADLANE & ETTEVÕTJA

Bruno ei defineeri ennast haridusinnovaatorina, vaid ta pigem otsib igapäevaselt võimalusi, kuidas haridust läbi eraalgatuste ning teaduspõhise lähenemise toetada. Bruno teekond on olnud mitmekesine – ta on jõudnud haridusinnovatsioonini karjääripöörjana läbi erinevate kogemuste nii töö- kui eraelus.

Bruno tegutseb mitmel rindel: tal on teadlase taust, kuid lisaks sellele on ta oma ettevõtte alt loonud nii interaktiivseid õppematerjale kui ka välja andnud raamatu.

Samuti osaleb ta erinevates haridusalgatustes ning teda võib näha kõnelemas erinevatel foorumitel.

Teda kannustab teaduspõhine ning õpilasekeskne lähenemine.

Oma doktorikraadi omandas ta väljaspoolt haridusteaduste valdkonda

Bruno näeb, et haridus peab muutuma inimkesksemaks – õppijate vajadustest lähtuvaks, mitte süsteemi järgi raamistatuks. Ta soovib tulevikus anda suurema panuse teaduspõhise materjali loomisesse, näiteks läbi EHA.

“Haridusinnovator minu jaoks on ikkagi see, kes on väga pikalt ja põhjalikult mõelnud haridusele. Ja võib-olla õppinud näiteks juurde psühholoogiat, või midagi taolist, et ta tõesti tahab aru saada, kuidas õppimise protsess toimub. Ja haridusinnovator peab ikkagi olema keegi, kes käib koolis ja suhtleb õpilastega ja õpetajatega.”

4. ARUTELU

Magistritöö eesmärk oli välja selgitada eri huvirühmade arusaamad haridusinnovaatori olemusest ning haridusinnovaatorite enda nägemus oma rollist ning panusest haridusinnovatsiooni. Alaeesmärk oli luua tulemuste illustreerimiseks haridusinnovaatori persoonad. Arutelu peatüki olen üles ehitanud uurimisküsimuste järgi.

Keda näevad erinevad huvirühmad Eestis haridusinnovaatoritena?

Uuringust selgus, et haridusinnovaatoritena nähakse väga erinevate rollide esindajaid: õpetajaid, koolijuhte, ettevõtjaid, ministeeriumi ametnikke, teadlasi ja teisi. Ühendavaks jooneks oli innovaatorite tegutsemine mitmel tasandil ja mitmes rollis samaaegselt, mida rõhutab ka Beijaard jt (2004) läbi professionaalse identiteedi konteksti.

Haridusinnovaatoritena nimetati ka erinevaid organisatsioone, ühendusi ning ettevõtteid, mis viitab asjaolule, et innovaativne tegevus haridusmaastikul ei toimu ainult üksikisiku tasandil, vaid see eeldab ka toimivat koostöövõrgustikku, mis toetaks ja võimaldaks innovatsiooni tõhusat teostamist. Tulemused haakuvad Maldonado-Mariscal ja Alijew'i (2023) määratlusega, mille kohaselt on innovatsiooni toetava keskkonna aluseks toimiv koostöövõrgustik ning tegutsemine nii klassi, organisatsiooni kui ka haridussüsteemi tasandil tervikuna.

Milliste omadustega kirjeldavad erinevad huvirühmad haridusinnovaatoreid?

Uuringus osalejad töid vastustena esile omadusi nagu loovus, süsteemne mõtlemine, koostöövalmidus, katsetamisjulgus, inimlikkus ja empaatilisus. Need omadused koonduvad Dyeri jt (2009) viie tuumkompetentsi alla, mis toetab arusaama haridusinnovaatori rolli tugeva kompetentsiprofiili olulisusest. Teisalt näitavad tulemused, et haridusinnovatsiooni rakendamine eeldab samal ajal nii kriitilist mõtlemist kui ka inimlikkust ja empaatiat, mida rõhutavad ka Heidmets (2020) ning OECD (2017) võtmeteguritena hariduses muudatuste läbiviimisel. Tulemusi saab võrrelda ka Rogers'i (2003) määratletud innovaatori tunnuste kaudu, milleks olid uuendusmeelsus, riskivalmidus, ressursirikkus ning sotsiaalne mõju. Selles kontekstis saab järeldada, et haridusinnovatsioonis tegutsejate profiil ei ole eraldiseisev, vaid jagatakse ühiseid jooni ka teiste valdkondade innovaatoritega.

Millised tegurid on haridusinnovaatorite endi arvates soodustanud nende haridusinnovaatori rollini jõudmist?

Haridusinnovaatoriks kujunemises mängivad olulist rolli erinevad tähenduslikud kogemused, sisemine motivatsioon, isikuomadused ja hoiakud, ning võrgustikutöö. Motivatsioon hariduses uuendusi eest vedada kujunes sageli isiklikest kokkupuudetest haridusega – näiteks lapsevanemana tajutud puudujääkidest või soovist muuta haridus õppijakesksemaks ja

tähenduslikumaks. Siin peegelduvad Schunki jt (2008) käsitletud sisemised väärtused ja hoiakud kui motivatsiooniallikad, mis suunavad indiviidi tähenduslikule ja püsivale tegutsemisele. Tähenduslikud kogemused, sealhulgas haridusinnovatsiooni magistriõpe, rahvusvaheliste haridusmeetodite nägemine ja pöördelised eluhetked (nagu näiteks karjääripööre või eneseotsingud), aitasid kujundada professionaalset identiteeti. See toetab Akkermani ja Meijeri (2021) käsitlust identiteedist kui kujunevast ja kogemuspõhisest nähtusest. Kinnitust leidis ka asjaolu, et isikuomadused ning hoiakud mängivad olulist rolli uuenduste algatamisel ning läbiviimisel, mida käsitlesin põhjalikumalt eelmise uurimisküsimuse arutelu all. Võrgustikutöö olulisust rõhutavad ka Fullan (2006) ja OECD (2017), kes näevad haridusinnovatsiooni kui kollektiivset protsessi, mis eeldab tegutsemist mitmel tasandil ja huvirühmade koostööd.

Kuidas näevad haridusinnovaatorid enda panust haridusinnovatsioonis praegu ja ka tulevikus?

Haridusinnovaatorite praeguses tegevuses peegeldub praktiline innovatsioon erinevatel tasanditel: osalemine uute õppematerjalide ja meetodikate loomises, juhtimisstruktuuride ümberkujundamises, õpetajate ja koolide tugisüsteemide arendamises ning õppijakesksema koolikultuuri kujundamises. Tulevikuvisioonides kerkisid esile kolm suunda: soov mõjutada süsteemsemalt hariduskultuuri, tuua hariduspraktikasse rohkem teaduspõhisust ning tegutseda võrgustikes laiemal tasandil. Ühisosana rõhutati, et haridusinnovatsioonialased tegevused peaksid looma pikaajalist tähenduslikku mõju õppija arengule ja hariduskultuurile tervikuna, mida kinnitab ka Akkerman ja Meijeri (2021) professionaalse identiteedi kujunemise raamistik. Samuti haakuvad tulemused taaskord Fullani (2006) käsitlusega haridusuuendustest, kus ta rõhutab, et haridusuuendused peavad olema sügavalt juurdunud süsteemsetesse muutustesse ning hõlmama kõiki hariduse tasandeid.

Töö piirangud, soovitused edaspidisteks uuringuteks ning praktiline väljund

Minu uurimistöös esineb piiranguid, mida peab tulemuste tõlgendamisel arvesse võtta. Esiteks, uuringu esimese osa andmete kogumine toimus ainult Tartu Ülikooliga seotud isikute seas: küsitluses osalesid inimesed, kelle haridus ja professionaalne taust on seotud haridusinnovatsiooni magistriõppekavaga. Seetõttu ei saa järeldusi haridusinnovaatori mõistmise ja rolli kohta üldistada kogu Eesti haridusmaastikule, vaid pigem käsitleda neid kui ühe konkreetse institutsionaalse ja erialase konteksti sees kujunenud arusaamu. Sellest piirangust tulenevalt annan soovitusel kaasata tulevikus sarnasesse uuringusse suuremat valimit. Lisaks tuleb arvestada, et fenomenograafiline lähenemine keskendub sellele, kuidas

uuritavad mõistavad teatud nähtust, mitte sellele, millised on objektiivsed tingimused või nähtuse faktipõhine olemus (Huynh *et al.*, 2021). Seetõttu ei saa uurimistööst tuletada üldistatud definitsiooni haridusinnovaatori kohta, küll aga pakub see mõtestatud lähtekohti edasiseks aruteluks ja teaduspõhiseks käsitlemiseks. Sellest lähtuvalt võiks edasised uuringud kasutada kombineeritud uurimismeetodeid, et kõrvutada indiviidide kogemusi ja arusaamu faktipõhiste andmetega, mis aitaks luua terviklikuma ja tasakaalustatuma pildi haridusinnovaatori rolli tegelikust positsioonist haridussüsteemis. Selle soovitusel piiranguks on omakorda aga teadusliku kirjanduse puudumine haridusinnovaatori kontekstis.

Praktilise väljundina on võimalik võtta magistritöö tulemused aluseks haridusinnovatsiooni magistriõppesse sisseastujate motivatsioonikirja kirjutamisel ning ka hindamiskomisjon saaks loodud persoonasid kasutada hindamise aluseks. Magistritöö tulemustest esile kerkinud haridusinnovaatorite omadusi ja sisemist motivatsiooni on võimalik kasutada võrdlusraamistikuna sisseastujate eneseanalüüsi ja sobivuse hindamisel. Ka edasised uuringud haridusinnovaatori rolli mõjul haridusinnovatsioonile on vajalikud.

Tänuõnad

Olen tänulik tervele oma perele, kes on viimased kaks aastat mind õpingute ajal nii palju toetanud. Samuti tänan intervjuueeritavaid, kes nõustusid andma oma panuse haridusinnovaatori rolli mõtestamisele. Erilised tänuõnad edastan ka minu juhendajale, Pihel Hundile, kes on kannatlikult minu mõtteid kuulanud ning mind õigele teele suunanud. Lõpetuseks ei saa ka mainimata jätta oma imetoremaid kursusekaaslasi, kellega oleme sel teekonnal saanud jagada nii rõõme kui ka muresid. Olen tänulik!

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kreet Poolma

/allkirjastatud digitaalselt/

Kasutatud kirjandus

- Agee, J. (2009). Developing qualitative research questions: a reflective process. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 22(4).
<https://doi.org/10.1080/09518390902736512>
- Alumäe, T. & Olev, A. (2022). Estonian Speech Recognition and Transcription Editing Service. *Baltic J. Modern Computing*, 10(3), 409–421
<https://doi.org/10.22364/bjmc.2022.10.3.14>
- Akkerman, S. F., & Meijer, P. C. (2011). A dialogical approach to conceptualizing teacher identity. *Teaching and Teacher Education*, 27(2), 308–319.
<https://doi.org/10.1016/j.tate.2010.08.013>
- Beilmann, M. (2020). *Küsitlusuuringud*. M. Beilmann, A. Roots ja K. Rootalu (toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*.
<https://samm.ut.ee/kusitlusuuringud/>
- Beijaard, D., Meijer, P. C., & Verloop, N. (2004). Reconsidering research on teachers' professional identity. *Teaching and Teacher Education*, 20(2), 107-128.
<https://doi.org/10.1016/j.tate.2003.07.001>
- Canva. (2024). Canva [graafilise disaini tarkvara]. <https://www.canva.com>
- Cooper, A. (1999). *The Inmates are Running the Asylum*. Macmillan Publishing Co. Inc.
- Dodgson, J. E. (2019). Reflexivity in Qualitative Research. *Journal of Human Lactation*, 35(2), 220–222. <https://doi.org/10.1177/0890334419830990>
- Dyer, J.H., Gregersen, H.B, Christensen, C. (2009). Entrepreneur behaviors, opportunity recognition, and the origins of innovative ventures. *Strategic Entrepreneurship Journal*. <https://doi.org/10.1002/sej.59>
- Fenzl, T. & Mayring, P. (2017). Qualitative Content Analysis Programm.
<https://qcamap.org/ui/en/home>
- Fullan, M. (2006). Uudne arusaam haridusmuutustest. *Atlex*.

- Gauca, O. (2015). *The Educational Innovator*. [Conference presentation]. Conference: Marketing and Business Development. Bucharest, Romania. https://www.researchgate.net/publication/313627156_The_Educational_Innovator
- Goodson, I. & Mikser, R. (2020). Haridusmõte. M. Heidmets (toim), *Eesti haridusalased muutustealgatused kogenud õpetajate vaates: retoorika ja hariduspraktika* (lk 95-128). TLÜ Kirjastus.
- Goodwin, K. (2009). *Designing for the digital age: How to create human-centered products and services*. Wiley.
- Grudin, J. (2006). Why personas work: The psychological evidence, The Persona Lifecycle, Keeping People in Mind Throughout Product Design, 642-663. *Kaufmann Publisher*. <https://doi.org/10.1016/B978-012566251-2/50013-7>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2021). *Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035*. https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-09/1._haridusvaldkonna_arengukava_2035_kinnitatud_11.11.21.pdf
- Haridussõnastik* (2014). Eesti Keele Instituut.
- Harno tutvustus, struktuur ja tegevus. (s.a.)* <https://harno.ee/harno-tutvustus>
- Heidmets, M. (2020). *Haridusmõte*. TLÜ Kirjastus.
- Jones, M. C., Floyd, I. R. & Twidale, M. B. (2008). *Teaching design with personas*. [Conference presentation]. In Proceedings of the Human Computer Interaction in Education 2008. Rome, Italy
- Kalmus, V., Masso, A., Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys/>.
- Klaasmägi, K., Õun, T. & Vanari, K. (2022). Haridusuuenduse auhind aitab headel algatustel saada koolikultuuri osaks. *Õpetajate Leht*. <https://opleht.ee/2022/10/haridusuuenduse-auhind-aitab-headel-algatustel-saada-koolikultuuri-osaks>
- Kogabayevev, T. & Maziliauskas, A. (2017). The definition and classification of innovation. *Holistica*, 8(1), 59-72. <https://doi.org/10.1515/hjbpa-2017-0005>

- Laherand, M. (2010). Kvalitatiivne uurimisviis. *Sulesepp*.
- Langovits, S. & Vaiksalu, K. (2023). *Erinevate siht- ja sidusrühmade tagasiside ja ettepanekud Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni õppekavale: Juhtumiuuring* [magistritöö, Tartu Ülikool]. DSpace.
<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/711ec2bc-a1be-4f71-b37c-e8fd00a25087/content>
- Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg & M., Strömpl, J. (2014). Intervjuu. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, & T. Vihalemm (toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <https://samm.ut.ee/intervjuu/>
- Lepik, K. ja Strömpl, J. (2014). Põhistatud teooria. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <https://samm.ut.ee/pohistatud-teooria/>
- Ley, T. (2019, May 20). *Why we need evidence-based practices in education ... and why we should develop them together with teachers* [Conference presentation].
Haridusinnovatsioon tõendus põhine praktika või kõhutunne. Tallinn, Estonia.
- Linno, M. (2020). *Transkribeerimine*. <https://sisu.ut.ee/kvalitatiivne/transkribeerimine/>
- Maldonado-Mariscal, K. & Alijew, I. (2023). Social innovation and educational innovation: qualitative review of innovation's evolution. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 36(3), 381–406.
<https://doi.org/10.1080/13511610.2023.2173152>
- Marshall, P. D., Moore, C. & Barbour, K. (2020). *Persona Studies. An Introduction*. Wiley-Blackwell
- Mykhailyshyn, H., Kondur, O. & Serman, L. (2018). Innovation of Education and Educational Innovations in Conditions of Modern Higher Education Institution. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 5(1).
<https://doi.org/10.15330/jpnu.5.1.9-16>
- Pruulmann-Vengerfeldt, P. & Hartley, J. (2020). The Data loop of media and audience. *MedieKultur Journal of media and communication research*, 36(69), 116-138
<https://doi.org/10.7146/mediekultur.v36i69.121178>

OECD (2017). *Measuring Innovation in Education. A journey to the future.*

https://www.oecd.org/education/ceri/Measuring_Innovation_16x23_ebook.pdf

OECD (2022). *Trends Shaping Education 2022.* <https://doi.org/10.1787/6ae8771a-en>

OECD (2022). *Building the future of education.*

https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/about/directorates/EDU/618066-future-of-education-brochure.pdf/_jcr_content/renditions/original./618066-future-of-education-brochure.pdf

Olsen, G. (2004). *Persona Creation and Usage Toolkit.*

OpenAI. (2024). ChatGPT (GPT-4), versioon mai 2025. <https://chat.openai.com>

Rakendusliku Antropoloogia Keskus. (2022). *Õpetajate persoonauuring.*

https://heategu.ee/wp-content/uploads/2023/10/Opetajate-persoonauuring_juuni_2022_RAK.pdf

Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of Innovations* (5th ed.). Tr. Free Press.

Rämmer, A. (2014). Valimi moodustamine. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas.* <https://samm.ut.ee/valimid/>

Schunk, D. H., Pintrich, P. R. & Meece, J. L. (2008). *Motivation in education: Theory, research, and applications* (3rd ed.). Pearson Merrill Prentice Hall.

Serdyukov, P. (2017). Innovation in Education: What Works, What Doesn't, and What to Do about It? *Journal of Research in Innovative Teaching & Learning*, 10, 4-33.

<https://doi.org/10.1108/JRIT-10-2016-0007>

Teadustöö eetika. (s.a.) <https://eetika.ee/et/sisu/teadustoo-eetika>

Turner, P. & Turner, S. (2011). Is stereotyping inevitable when designing with personas?

Design Studies, 32(1), 30-44. <https://doi.org/10.1016/j.destud.2010.06.002>

World Economic Forum (2020). *Schools of the Future. Defining New Models of Education for the Fourth Industrial Revolution.*

https://www3.weforum.org/docs/WEF_Schools_of_the_Future_Report_2019.pdf

Lisad

Lisa 1. Veebipõhine küsimustik

Hea haridusinnovatsiooni-inimene! Olen Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni õppekava 2. aasta magistrant Kreet Poolma ning palun Sinult enda magistritöö raames abi. Nimelt olen oma lõputööna läbi viimas haridusinnovaatori persoonauuringut* ning selle raames kavatsen intervjueerida mitmeid Eestis tegutsevaid haridusinnovaatoreid. Nende samade haridusinnovaatorite leidmiseks vajan aga just Sinu abi selgitamiseks välja, kes on Sinu (kui haridusinnovatsiooni õppekavaga seotud oleva isiku) arvates Eestis haridusinnovaatorid. Palun võta viis minutit oma ajast ning vasta ainult kolmele küsimusele. Vastused on sisendiks haridusinnovaatorite valimisel, kellega hiljem viin läbi individuaalintervjuud. Annad haridusinnovaatori persoon(de) valmimisele väga suure panuse ning olen tänulik iga vastuse eest! Ootan vastuseid kuni 27.10.24. Küsimustik on anonüümne. Uuringus osalemine on vabatahtlik ning saadud andmeid kasutan ainult oma magistritöö raames. Kui Sul on uuringu kohta täpsustavaid küsimusi, siis anna julgesti märku.

Lugupidamisega

Kreet Poolma

TÜ haridusinnovatsiooni magistrant kreet.poolma@ut.ee

* Persoonauuring ehk persoonianalüüs on meetod, mida kasutatakse inimese isiksuse, käitumise ja omaduste sügavamaks mõistmiseks.

Küsimused:

1. Palun märgi ära kõik rollid, mis seovad (või on sidunud) Sind haridusinnovatsiooni õppekavaga. Etteantud vastusevariandid: Tudeng; Vilistlane; Õppejõud; Muu.
2. Kuidas kirjeldaksid ühte haridusinnovaatorit? Palun nimeta vähemalt kolm omadust, mis ühel haridusinnovaatoril peaks olema olema.
3. Palun nimeta kuni viis inimest, kes Sinu meelest on Eestis haridusinnovaatorid. Too iga inimese juures välja ka lühike põhjendus, miks ta Sinu meelest on haridusinnovaator.
4. Ja ongi kõik! Suured tänud aja ning abi eest! Kui Sa tahad minuga veel mõnda mõtet jagada, siis olen siia selleks koha jätanud.

Lisa 2. Intervjuu kava

Sissejuhatus:

- Kaardistame praeguse vanuse, praeguse ameti?
- Küsisin TÜ haridusinnovatsiooni õppekavaga seotud isikutelt, kes on nende arvates Eestis haridusinnovaatorid, ning Teie saite mitmeid kordi nimetatud. Mis tunde see tekitab?
- Kas näete ennast ise ka kui haridusinnovaatorit? Miks nii?

Intervjueeritava taust:

- Rääkige palun natukene oma taustast: milline on Teie hariduslik taust, kuidas on kujunenud Teie karjääriteekond?
- Kui Te vaatate tagasi oma karjääriteekonnale, siis millal ja kuidas tekkis Teil esimene teadlikkus vajadusest hariduses midagi muuta?

Soodustavad tegurid - motivatsioon ja panus:

- Mis on Teie jaoks üldse haridusinnovatsioon/haridusuuendus?
- Millist innovatsiooni või uuendust olete hariduses läbi viinud?
- Mis motiveerib Teid hariduses uuendusi läbi viima?
- Millised probleemid või võimalused hariduses Teid kõige enam kõnetavad?
- Millised on kõige sagedasemad takistused, millega uuenduste läbiviimisel kokku puutute?

Igapäevatöö:

- Räägime natuke ka Teie praegusest igapäevatööst: Kuidas kirjeldaksite oma tüüpilist tööpäeva?
- Milliseid tööriistu ja/või platvorme Te regulaarselt kasutate?
- Millised väärtused juhivad Teie igapäevast tööd?
- Kas Teil on mõni eeskuju, kelle tegevus Teid igapäevaselt inspireerib?

Vaade haridusinnovaatori olemusele:

- Millised omadused üht haridusinnovaatorit kõige paremini iseloomustavad?
- Kes on Teie arvates, peale Teie, veel Eestis haridusinnovaatorid?
- Mil määral Te ise nendega koostööd teete?

Vaatame tulevikku:

- Kuidas näete hariduse tulevikku üldiselt?
- Milliseid haridusinnovaatilisi muutusi/uuendusi tahaksid/peaksid vajalikuks veel rakendada? Miks?

Kokkuvõte

- Mida sooviksite seoses selle teemaga veel öelda, mida ma ei taibanud küsida?
- Kas Teil on küsimusi uuringu kohta?

Lisa 3. Uuringus osalemise nõusoleku vorm

Haridusinnovaatori persoonauuring

INFORMEERITUD NÕUSOLEK UURINGUS OSALEMISEKS

Uuringu tutvustus: Uuringu eesmärk on luua persoon(d)/profiili(d), mille abil illustreeritakse haridusinnovaatoriks kujunemise teekonda ning kaardistatakse selle rollini jõudmise soodustavad kui ka takistavad tegurid. Uuringu raames on juba läbi viidud veebipõhine küsimustik, kus selgusid Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni õppekavaga seotud isikute (tudengid, vilistlased, õppejõud) arvamuses Eestis tegutsevate haridusinnovaatorite omadused ning nimed. Töö järgmise etapina viin läbi süvaintervjuud küsimustikust selgunud haridusinnovaatoritega, et luua magistritöö raames haridusinnovaatori persoon(d)/profiili(d).

Intervjuu kestab kuni 60 minutit ning see toimub kokkulepitud ajal ning kohas. Teil on igal ajal võimalik küsimustele vastamisest loobuda või katkestada intervjuul osalemine.

Palun Teie nõusolekut intervjuu salvestamiseks. Peale intervjuud viiakse salvestis kirjalikule kujule. Selle käigus asendatakse Teie nimi varjunimega ja tulemused esitatakse kujul, mis ei võimalda seostamist Teie isikuga. Intervjuu salvestusi hoitakse turvaliselt parooliga kaitstud kaustas.

Peale intervjuud on Teil õigus kuu aja jooksul uuringu läbiviijale teada anda, kui Te siiski ei soovi enda intervjuu kasutamist uuringus, siis eemaldatakse see andmestikust. Kõik tulemused avaldatakse üldistatult.

Kui olete nõus intervjuus ülaltoodud tingimustel osalema, kinnitage seda palun oma (digi)allkirjaga lehe pöördel.

Mina, ... , olen nõus osalema käesolevas uuringus;

Kuupäev: .....

Allkiri: .....

Lisa 4. Induktiivse andmeanalüüsi näide

Näide tähenduslikust üksusest	Kood	Kategooria
<i>Täna võin küll öelda, et see motivatsioon on oma laste nii-öelda nagu heaolu</i>	Enda lapsed	Motivatsioon
<i>Et selles osas see inimlikkus siinjuures, mida ma ootan ka õpilastelt.</i>	Inimlikkus	Väärtused
<i>Mulle nagu hullult meeldib tegelikult õppida ja mõelda, et see on see võib-olla, mis iseloomustab.</i>	Eneseareng	Väärtused
<i>Ma sain aru, et see on väga oluline ja siis ma otsustasin minna õppima haridusinnovatsiooni, et siis saada nii-öelda rohkem aru või paremini, siis selgust, et mul oli kogu aeg mingisugune aukartus õpetajate ees.</i>	Haridusinnovatsiooni magister (haridustee)	Tähenduslikud kogemused
<i>On ikkagi see kirglikkus või, või julgus või otsustusjulgus, ma isegi võib-olla nagu julgeks öelda.</i>	Julgus	Haridusinnovaatori omadus
<i>Leidsin nagu sellise hingelähedasema karjäärivõimaluse, et siis seda mõisa arendades ja kooli arendades ja juhtides ja õpetades.</i>	Uue kooli loomine	Panus haridusinnovatsiooni
<i>Ma ikkagi olen viimased suuremad muutused, mis me siin koolikorralduses, tundide pikkused, noh kõik sellised asjad oleme teinud, eks ju.</i>	Koolikorralduslikud muutused	Panus haridusinnovatsiooni
<i>Aga et mina olen ka nagu panustanud sellist oma käekirja loomast läbi oma lugude.</i>	Oma käekirja loomine	Panus haridusinnovatsiooni

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kreet Poolma, annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

Haridusinnovaator Eestis: vaated rollile, kujunemisele ja mõjule

haridusinnovatsioonis, mille juhendaja on Pihel Hunt,

1. reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kreet Poolma

14.05.2025